GUIA PRÀCTICA DE SEGURETAT I SALUT LABORAL

Sector de la jardineria

Orientacions senzilles i aplicables per a pimes del sector

Catalunya, 2026

Gremi de Jardineria de Catalunya

GUIA PRÀCTICA DE SEGURETAT I SALUT LABORAL

Sector de la jardineria

Orientacions senzilles i aplicables per a pimes del sector

TAULA DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ 9

1.1. OBJECTIU DE LA GUIA 9

1.2. A QUI VA DIRIGIDA LA GUIA 9

1.3. COM FER SERVIR AQUESTA GUIA 9

2. EL SECTOR DE LA JARDINERIA 11

2.1. CARACTERÍSTIQUES DE L'ACTIVITAT I PROCESSOS DE TREBALL 11

2.2. PERFIL DE LES EMPRESES I PERSONES TREBALLADORES 12

2.3. PRINCIPALS RISCOS LABORALS DEL SECTOR 12

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 13

3. MARC LEGAL I OBLIGACIONS PREVENTIVES 15

3.1. NORMATIVA DE REFERÈNCIA EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS 15

3.2. RESPONSABILITATS DE L'EMPRESA I LES PERSONES TREBALLADORES 15

3.3. DOCUMENTACIÓ MÍNIMA OBLIGATÒRIA 16

LLISTA DE CONTROL BÀSICA DE DOCUMENTACIÓ EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS PER A EMPRESES DE JARDINERIA 16

3.4. COORDINACIÓ D'ACTIVITATS EMPRESARIALS (CAE) 17

4. IDENTIFICACIÓ DE RISCOS I MESURES PREVENTIVES PER ACTIVITATS 18

4.1. MANTENIMENT DE JARDINS I ZONES VERDES 18

RISCOS CARACTERÍSTICS 18

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 19

ACCIONS PREVENTIVES 19

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 20

4.2. DESBROSSAMENT I CONTROL DE LA VEGETACIÓ 21

RISCOS CARACTERÍSTICS 21

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 22

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 23

4.3. PODA I TALA D'ARBRES I ARBUSTOS 24

RISCOS CARACTERÍSTICS 24

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 25

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 26

4.4. PLANTACIÓ I TRASPLANTAMENT 27
RISCOS CARACTERÍSTICS 27
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 28
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 29
4.5. ÚS DE MAQUINÀRIA MANUAL I MOTORITZADA 30
RISCOS CARACTERÍSTICS 30
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 31
ACCIONS PREVENTIVES 32
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 32
4.6. APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS I FERTILITZANTS 33
RISCOS CARACTERÍSTICS 33
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 34
ACCIONS PREVENTIVES 35
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 35
4.7. TREBALLS EN VIA PÚBLICA AMB SENYALITZACIÓ 36
RISCOS CARACTERÍSTICS 36
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 37
ACCIONS PREVENTIVES 37
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 38
4.8. CÀRREGA, DESCÀRREGA I TRANSPORT D'EINES I MATERIALS 39
RISCOS CARACTERÍSTICS 39
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 40
ACCIONS PREVENTIVES 40
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 41
5. RISCOS TRANSVERSALS EN EL SECTOR 42
5.1. CONDICIONS FÍSIQUES DE TREBALL 42
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 42
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 44
5.2. ESFORÇ FÍSIC I CÀRREGA DE TREBALL 44
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 44
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 46
5.3. ÚS D'EINES, EQUIPS I MAQUINÀRIA 46

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 46
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 47
5.4. EXPOSICIÓ A AGENTS QUÍMICS I BIOLÒGICS 48
🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR 48
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 49
5.5. ORGANITZACIÓ DEL TREBALL I FACTORS HUMANS 50
🔎 EXEMPLES DE SITUACIONS REALS EN EL SECTOR 50
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 51
6. CULTURA PREVENTIVA A LES PIMES DEL SECTOR 52
6.1. COM INTEGRAR LA PREVENCIÓ EN EL DIA A DIA 52
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES REALS EN EL SECTOR 52
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 53
6.2. EINES PER A GESTIONAR LA PREVENCIÓ 54
🔎 EXEMPLES D'EINES APLICADES EN PIMES 54
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 55
6.3. FORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ DE LES PERSONES TREBALLADORES 55
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES REALS EN EL SECTOR 55
🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE) 56
7. FITXES PRÀCTIQUES DE PREVENCIÓ 57
7.1. MANTENIMENT DE JARDINS I ZONES VERDES 57
7.2. DESBROÇAMENT I CONTROL DE LA VEGETACIÓ 58
7.3. PODA I TALA D'ARBRES I ARBUSTOS 59
7.4. ÚS D'EINES I MAQUINÀRIA MANUAL O MOTORITZADA 60
7.5. APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS I FERTILITZANTS 61
7.6. TREBALLS EN VIA PÚBLICA 62
7.7. CÀRREGA, DESCÀRREGA I TRANSPORT D'EINES I MATERIALS 63
8. BONES PRÀCTIQUES DE PREVENCIÓ EN EMPRESES DEL SECTOR 64
8.1. ORDRE I NETEJA COM A BASE DE LA SEGURETAT 64
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES 64
8.2. PARTICIPACIÓ ACTIVA DE LES PERSONES TREBALLADORES 65

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES 66
8.3. INNOVACIONS DE BAIX COST APLICADES AL SECTOR 67
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES 67
8.4. FORMACIÓ PRÀCTICA EN PLANTA 68
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES 69
8.5. RESULTATS D'UNA BONA CULTURA PREVENTIVA 70
🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES 70
9. RECURSOS ÚTILS 72
9.1. NORMATIVA BÀSICA DE REFERÈNCIA 72
9.2. GUIES TÈCNIQUES I DOCUMENTS DE SUPORT 72
9.3. ORGANISMES I ENTITATS D'INTERÈS 73
9.4. EINES EN LÍNEA I RECURSOS PRÀCTICS 73
10. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS FINALS 74
10.1. CONCLUSIONS PRINCIPALS 74
10.2. RECOMANACIONS PRÀCTIQUES FINALS 74

1. INTRODUCCIÓ

1.1. OBJECTIU DE LA GUIA

Aquesta guia té com a finalitat **ajudar les petites i mitjanes empreses del sector de la jardineria a millorar la seguretat i la salut laboral de les seves persones treballadores**, oferint orientacions pràctiques, exemples d'accidents reals del sector i **accions preventives fàcils d'aplicar**.

Aquesta guia no substitueix la normativa vigent, sinó que **l'explica en un llenguatge senzill, clar i operatiu**, pensat per a que qualsevol gerent, encarregat o persona treballadora pugui identificar els riscos més habituals i actuar de manera segura en el seu lloc de treball.

L'objectiu final és reduir els accidents i les malalties professionals, millorar la cultura preventiva i demostrar que, **fins i tot amb recursos limitats, és possible fer prevenció de manera eficaç.**

1.2. A QUI VA DIRIGIDA LA GUIA

Per treure el màxim profit d'aquesta guia, és important entendre com està organitzada i de quina manera es pot utilitzar en el dia a dia de l'empresa. A continuació s'indiquen les persones a qui va dirigida:

- ⇒ **Gerents i responsables d'empreses de jardineria**, que necessiten eines senzilles per gestionar la prevenció sense complicacions excessives.
- ⇒ **Caps d'equip, encarregats i responsables de brigada**, que coordinen el personal i han de garantir que les tasques es realitzen de manera segura.
- ⇒ **Persones treballadores i operàries de jardineria**, que hi trobaran exemples reals, consells pràctics i mesures aplicables al seu treball quotidià.
- ⇒ **Serveis de prevenció propis o aliens**, que poden utilitzar la guia com a suport en tasques de formació, sensibilització i assessorament a les empreses.

La guia està **pensada perquè tots els perfils implicats en l'activitat preventiva puguin trobar-hi informació útil**, independentment del seu nivell de formació tècnica en prevenció de riscos laborals.

1.3. COM FER SERVIR AQUESTA GUIA

Per treure el màxim profit d'aquesta guia, és important entendre que **no cal llegir-la de principi a fi com un manual**. Està dissenyada per a un **ús flexible, pràctic i adaptat a la realitat de les PIMES del sector de la jardineria**.

Algunes claus per fer-la servir correctament són:

- ⇒ **Lectura modular:** cada capítol aborda una àrea concreta de treball o un tipus de risc, de manera que es pot consultar de forma independent segons la necessitat.
- ⇒ **Exemples i llistes de verificació:** al final de cada bloc s'inclouen casos d'accidents ocorreguts en el sector i llistes d'accions preventives tipus llistes de control, fàcils d'implantar.
- ⇒ **Aplicació immediata:** el contingut està pensat perquè les empreses puguin aplicar millores ràpides sense grans inversions, prioritzant mesures organitzatives, de formació i d'ordre i neteja.
- ⇒ **Ús formatiu:** els apartats es poden emprar com a material de suport en xerrades de seguretat o en la formació inicial de les treballadores.

2. EL SECTOR DE LA JARDINERIA

2.1. CARACTERÍSTIQUES DE L'ACTIVITAT I PROCESSOS DE TREBALL

El sector de la jardineria agrupa un conjunt d'activitats molt diverses relacionades amb el **manteniment, conservació i millora d'espais verds**, tant en àmbits **públics** (parcs, carrers, zones urbanes, rotondes) com **privats** (jardins particulars, comunitats, empreses, centres educatius o sanitaris).

A diferència d'altres sectors més industrialitzats, la jardineria es caracteritza per:

- ⇒ **Treballs a l'aire lliure**, sovint exposats a condicions meteorològiques canviants.
- ⇒ **Gran varietat de tasques**, que poden variar d'un dia a l'altre.
- ⇒ **Ús combinat de treball manual i maquinària**, sovint portàtil o semimòbil.
- ⇒ **Entorns de treball canviants**, amb presència de terceres persones (vianants, usuaris de parcs, trànsit rodat), fins i tot animals, risc per contacte amb animals vius i morts. Risc de contacte biològic.

Entre les **activitats més habituals del sector** destaquen:

- ⇒ Manteniment de jardins i zones verdes (tall de gespa, reg, neteja).
- ⇒ Desbrossament i control de vegetació.
- ⇒ Poda i tala d'arbres i arbustos.
- ⇒ Plantació i trasplantament.
- ⇒ Ús de maquinària manual i motoritzada (desbrossadores, tallagespes, motoserres).
- ⇒ Aplicació de productes fitosanitaris i fertilitzants.

- ⇒ Treballs en via pública amb senyalització.
- ⇒ Càrrega, descàrrega i transport d'eines i materials.

Aquesta diversitat fa que **els riscos laborals siguin múltiples i canviants**, i exigeix una gestió preventiva molt vinculada a l'organització diària del treball.

2.2. PERFIL DE LES EMPRESES I PERSONES TREBALLADORES

A Catalunya, el sector de la jardineria està format majoritàriament per **petites i mitjanes empreses**, moltes d'elles amb estructures simples i, en alguns casos, de caràcter familiar. És habitual trobar empreses amb **plantilles reduïdes**, on una mateixa persona assumeix diverses funcions.

Pel que fa a l'**organització empresarial**, és freqüent que:

- ⇒ No existeixi personal tècnic propi especialitzat en prevenció.
- ⇒ La gestió de la Prevenció de Riscos Laborals es delegui en un servei de prevenció aliè.
- ⇒ La prevenció recaigui, en la pràctica, en el gerent o en els encarregats d'equip.

Quant a les persones **treballadores**, el perfil més habitual inclou:

- ⇒ **Personal operari de jardineria**, que realitzen tasques manuals i utilitzen maquinària.
- ⇒ **Caps de brigada o personal encarregat**, que coordinen equips i treballs.
- ⇒ **Personal polivalent**, que pot realitzar poda, desbrossament, transport de materials i tasques de manteniment en una mateixa jornada.

Aquesta **polivalència**, molt comuna en les PIMES del sector, incrementa l'exposició a riscos diferents al llarg del dia.

2.3. PRINCIPALS RISCOS LABORALS DEL SECTOR

Les dades d'accidentalitat i l'experiència preventiva mostren que en el sector de la jardineria es repeteixen una sèrie de riscos amb una incidència elevada. Aquests riscos **no són teòrics**, sinó que formen part del treball quotidià si no s'apliquen mesures preventives adequades.

Els **principals riscos del sector** són:

- ⇒ **Talls i amputacions** per l'ús de motoserres, tisores de poda i eines de tall.
- ⇒ **Cops, projeccions i impactes** de pedres o restes vegetals durant el desbrossament.
- ⇒ **Caigudes al mateix nivell** per terres irregulars, humits o amb restes vegetals.
- ⇒ **Caigudes a diferent nivell** en treballs de poda, ús d'escales o treballs en talussos.
- ⇒ **Sobreesforços i trastorns musculoesquelètics** per manipulació manual de càrregues, postures forçades i moviments repetitius.
- ⇒ **Exposició al soroll i vibracions** per l'ús continuat de maquinària motoritzada.
- ⇒ **Riscos químics** per l'ús de productes fitosanitaris, fertilitzants o combustibles.
- ⇒ **Estrès tèrmic i radiació solar**, especialment en períodes de calor intensa.
- ⇒ **Riscos associats al trànsit** en treballs en via pública (atropellaments, col·lisions).

⇒ **Riscos psicosocials**, derivats de ritmes de treball intensos, estacionalitat o treball en solitari.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🪚 **Tall greu amb motoserra** Un operari va patir un tall profund a la cama durant una tasca de poda utilitzant una motoserra sense portar pantalons de protecció antitall. ➡️ **Resultat:** lesió greu i baixa mèdica prolongada. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús correcte dels equips de protecció individual és imprescindible en treballs amb eines de tall.
🪨 **Impacte de pedres durant el desbrossament** Durant una tasca de desbrossament, una pedra projectada per la màquina va impactar en un vianant que passava a prop de la zona de treball. ➡️ **Resultat:** lesió lleu i reclamació a l'empresa. 👉 **Lliçó apresa:** en la mesura que sigui possible cal delimitar i senyalitzar correctament la zona de treball, protegint persones treballadores i terceres persones.
🌞 **Cop de calor** Una persona treballadora va continuar realitzant tasques de manteniment sota una exposició prolongada al sol, sense pauses ni hidratació adequada. ➡️ **Resultat:** mareig i assistència mèdica urgent. 👉 **Lliçó apresa:** cal adaptar l'organització del treball a les condicions climàtiques per prevenir riscos per calor.
🚧 **Atropellament en via pública** Un operari realitzava tasques de manteniment en una vorera sense una senyalització ni abalisament adequats de la zona de treball. ➡️ **Resultat:** cop amb un vehicle que circulava a baixa velocitat. 👉 **Lliçó apresa:** la senyalització i l'abalisament són mesures clau per protegir persones treballadores i terceres persones.

📦 **Sobreesforç en la càrrega de materials**
Una persona treballadora va patir una lesió lumbar en aixecar manualment sacs de terra i eines durant la càrrega d'un vehicle, sense mitjans auxiliars ni ajuda d'un company.
➡️ **Resultat:** baixa mèdica de diverses setmanes.
👉 **Lliçó apresa:** la manipulació manual de càrregues requereix una bona organització del treball i l'ús de mitjans auxiliars.

Nota aplicable a tota la guia: els accidents ombrejats en color rosa i les bones pràctiques ombrejades en color verd corresponen a aquelles que tenen una imatge gràfica que les il·lustra.

Impacte de pedres durant el desbrossament

Resultat: lesió lleu i reclamació a l'empresa.
Lliçó apresa: delimitar i senyalitzar correctament la zona de treball protegeix treballadors i terceres persones.

Amb aquests exemples es demostra que els riscos del sector no són teòrics: són accidents reals que poden ocórrer en qualsevol planta. En els apartats següents veurem com prevenir-los amb mesures concretes i aplicables a les pimes.

3. MARC LEGAL I OBLIGACIONS PREVENTIVES

3.1. NORMATIVA DE REFERÈNCIA EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

A Espanya (i Catalunya), la prevenció de riscos laborals es recolza en un marc legal clar:

- ⇒ **Llei 31/1995 de Prevenció de Riscos Laborals**: és la norma bàsica que estableix drets i obligacions en matèria de seguretat i salut.
- ⇒ **Reial decret 39/1997, Reglament dels Serveis de Prevenció:** regula com organitzar la prevenció a l'empresa.
- ⇒ **Normes específiques** que poden aplicar-se al sector:
  - RD 1215/1997 sobre equips de treball.
  - RD 773/1997 sobre equips de protecció individual (EPI).
  - RD 486/1997 sobre llocs de treball.
  - RD 374/2001 sobre agents químics.
  - RD 1311/2005 sobre protecció davant de l'exposició a vibracions.
  - RD 286/2006, sobre la protecció davant l'exposició a soroll.

No es tracta de memoritzar lleis, sinó de tenir clar que la seguretat a l'empresa és una obligació legal i moral, al mateix nivell que la qualitat del producte.

3.2. RESPONSABILITATS DE L'EMPRESA I LES PERSONES TREBALLADORES

La prevenció de riscos laborals és una **responsabilitat compartida**. La normativa estableix unes obligacions clares tant per a l'empresa com per a les persones treballadores. L'objectiu és garantir que tothom actuï de manera coordinada per reduir els riscos i crear un entorn de treball segur. A continuació es detallen les principals responsabilitats de cadascuna de les parts:

L'empresa ha de:

- ⇒ Avaluar els riscos de cada lloc de treball.
- ⇒ Adoptar mesures preventives i proporcionar equips de protecció individual (EPI) adequats.
- ⇒ Formar i informar les persones treballadores sobre els riscos.
- ⇒ Vigilar la salut dels empleats segons els riscos del lloc.
- ⇒ Investigar els accidents i incidents per evitar-ne la repetició.

Les persones treballadores han de:

- ⇒ Utilitzar correctament la maquinària i els EPI.
- ⇒ Complir les normes de seguretat establertes a l'empresa.
- ⇒ Comunicar qualsevol situació de risc que detectin.
- ⇒ Col·laborar a mantenir un entorn de treball segur.

En resum: la seguretat és una responsabilitat compartida. L'empresa organitza i facilita els mitjans, i les persones treballadores els apliquen en el seu dia a dia.

3.3. DOCUMENTACIÓ MÍNIMA OBLIGATÒRIA

En una PIME del sector de la jardineria no cal complicar-se amb papers, però sí que és obligatori disposar d'una certa documentació bàsica:

- ⇒ **Avaluació de riscos** actualitzada de totes les tasques i llocs de treball.
- ⇒ **Pla de prevenció de l'empresa** que expliqui com s'organitza la prevenció de riscos laborals.
- ⇒ **Planificació de l'activitat preventiva**, amb mesures, responsables i terminis.
- ⇒ **Registres de formació en prevenció** impartida a les persones treballadores.
- ⇒ **Entrega d'EPI** signada per les persones treballadores.
- ⇒ **Protocols d'emergència i plans d'autoprotecció** (si són exigibles).

Tenir aquesta documentació en regla no és només complir la llei: també ajuda a organitzar la prevenció de manera pràctica i a evitar sancions en cas d'inspecció.

LLISTA DE CONTROL BÀSICA DE DOCUMENTACIÓ EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS PER A EMPRESES DE JARDINERIA

Objectiu: comprovar de manera ràpida si l'empresa disposa de la documentació mínima obligatòria en matèria de prevenció de riscos laborals.

Documentació	Comprovat (Sí/No)	Observacions
Avaluació de riscos actualitzada de totes les tasques i llocs de treball	☐ Sí ☐ No	
Pla de prevenció de l'empresa	☐ Sí ☐ No	
Planificació de l'activitat preventiva (mesures, responsables, terminis)	☐ Sí ☐ No	
Registres de formació en prevenció impartida a les persones treballadores	☐ Sí ☐ No	
Entrega d'EPI signada per les persones treballadores	☐ Sí ☐ No	
Protocols d'emergència i plans d'autoprotecció (si són exigibles)	☐ Sí ☐ No	

3.4. COORDINACIÓ D'ACTIVITATS EMPRESARIALS (CAE)

Les empreses de jardineria realitzen habitualment treballs en **espais de tercers**: carrers, parcs, comunitats de veïns o instal·lacions d'altres empreses. En aquests casos, és obligatori establir una correcta **coordinació d'activitats empresarials (CAE)**.

Aquesta coordinació ha de garantir:

- ⇒ L'intercanvi d'informació sobre riscos.
- ⇒ L'establiment de normes de seguretat comunes.
- ⇒ La protecció de les persones treballadores i de terceres persones.
- ⇒ La correcta senyalització i delimitació de les zones de treball.

Una coordinació d'activitats empresarials (CAE) ben gestionada evita accidents, conflictes i responsabilitats legals innecessàries.

4. IDENTIFICACIÓ DE RISCOS I MESURES PREVENTIVES PER ACTIVITATS

4.1. MANTENIMENT DE JARDINS I ZONES VERDES

El manteniment de jardins i zones verdes inclou un conjunt de tasques habituals i recurrents, com ara el **tall de gespa**, el **reg**, la **neteja de restes vegetals**, la retirada de fulles, el manteniment de parterres i la conservació general de l'espai verd.

Aquestes activitats es realitzen tant en **espais públics** (parcs, jardins municipals, rotondes) com en **espais privats** (comunitats, empreses, centres educatius), sovint **a l'aire lliure** i en entorns canviants, amb presència de terceres persones.

Tot i que sovint es consideren tasques "senzilles", concentren una part important dels **accidents lleus i moderats** del sector, especialment si no es planifiquen i organitzen adequadament.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats** a aquestes tasques són:

- ⇒ **Talls i cops** amb eines manuals o elements del terreny.
- ⇒ **Caigudes al mateix nivell** per superfícies humides, irregulars o amb restes vegetals.
- ⇒ **Sobreesforços** per moviments repetitius, postures forçades o manipulació manual de càrregues.
- ⇒ **Exposició al soroll** per l'ús continuat de tallagespes i altres eines motoritzades.
- ⇒ **Risc elèctric** en l'ús d'eines elèctriques en entorns humits.
- ⇒ **Exposició a la radiació solar i a la calor**, especialment en períodes estivals.
- ⇒ **Riscos per a terceres persones**, si no es delimita correctament la zona de treball.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🪨 **Caiguda al mateix nivell durant la neteja** Un operari va relliscar en una zona humida mentre retirava restes vegetals després del reg. ➡️ **Resultat:** esquinç de turmell i baixa mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** l'ordre, la neteja i el calçat adequat redueixen el risc de caigudes.
✂️ **Tall lleu amb eina manual** Una persona treballadora va patir un tall a la mà mentre realitzava tasques de retallada de gespa i arbustos sense guants de protecció. ➡️ **Resultat:** ferida lleu i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús de guants adequats prevé talls en tasques manuals.
🪫 **Descàrrega elèctrica lleu durant el reg** Un operari va patir una descàrrega elèctrica lleu en utilitzar una eina elèctrica connectada a un allargador en una zona humida després del reg. ➡️ **Resultat:** ensurt i assistència sanitària preventiva. 👉 **Lliçó apresa:** cal extremar les precaucions amb equips elèctrics en entorns humits i utilitzar material adequat.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ En la mesura que sigui possible cal planificar les tasques evitant les hores de màxima calor.
- ⇒ Organitzar pauses regulars i garantir l'accés a aigua potable.
- ⇒ Delimitar i senyalitzar la zona de treball quan hi hagi presència de terceres persones.
- ⇒ Repartir les tasques repetitives per evitar la fatiga.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar eines i maquinària en bon estat i adequades a la tasca.
- ⇒ Evitar cables elèctrics en zones humides o utilitzar equips amb protecció adequada.
- ⇒ Mantenir les superfícies de treball netes i lliures d'obstacles.
- ⇒ Assegurar una il·luminació suficient en zones ombrívoles.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Protecció auditiva quan es treballi amb maquinària sorollosa.
- ⇒ Gorra o casc lleuger i roba adequada per protegir-se del sol.
- ⇒ Ulleres de protecció en tasques amb risc de projeccions.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisió periòdica de tallagespes i eines manuals.
- ⇒ Control de l'estat dels cables, endolls i allargadors.
- ⇒ Substitució immediata d'eines defectuoses.
- ⇒ Supervisió del compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⏰ **Ajustar els horaris de treball** en dies de calor intensa per evitar les hores de màxima exposició solar. 🚰 **Garantir punts d'aigua potable** visibles i accessibles durant tota la jornada. 🔪 **Verificar diàriament l'ús de calçat antilliscant** en tasques de manteniment i neteja. ⚠️ **Delimitar clarament la zona de treball** amb cons, cintes o senyalització quan hi hagi presència de terceres persones. 🧹 **Mantenir l'ordre i la neteja** retirant restes vegetals i eines al final de cada tasca. 🔦 **Evitar l'ús d'eines elèctriques en zones humides** o assegurar-se que disposen de protecció adequada. 👂 **Recordar l'ús de protecció auditiva** en treballs prolongats amb tallagespes o altres equips sorollosos.

Les tasques bàsiques de manteniment concentren molts accidents evitables. Una bona planificació, l'ordre i l'ús correcte d'EPI són essencials per treballar amb seguretat.

4.2. DESBROSSAMENT I CONTROL DE LA VEGETACIÓ

El desbrossament i control de la vegetació inclou les tasques destinades a eliminar o reduir la vegetació no desitjada en jardins, parcs, vorals de carreteres, talussos i altres espais verds. Aquestes tasques es realitzen habitualment amb **desbrossadores manuals o motoritzades**, i sovint en entorns **irregulars o amb pendent**, amb presència de pedres, branques i altres obstacles.

Es tracta d'una activitat amb un **nivell de risc elevat**, especialment per la **projecció d'objectes**, l'ús d'eines de tall a alta velocitat i la presència freqüent de terceres persones en l'entorn de treball.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats al desbrossament** són:

- ⇒ **Projecció de pedres, branques o restes vegetals** a gran velocitat.
- ⇒ **Talls i amputacions** per contacte amb l'eina de tall.
- ⇒ **Cops i impactes** sobre les persones treballadores o terceres persones.
- ⇒ **Caigudes al mateix o diferent nivell** en terrenys irregulars o amb pendent.
- ⇒ **Exposició al soroll i vibracions** per l'ús prolongat de la desbrossadora.
- ⇒ **Sobreesforços i fatiga muscular** per postures forçades i ús continuat de l'equip.
- ⇒ **Risc per a terceres persones** si no es delimita adequadament la zona de treball.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🪨 **Impacte de pedra projectada** Durant una tasca de desbrossament, una pedra projectada per la desbrossadora va impactar en la cama d'una persona treballadora propera. ➡️ **Resultat:** contusió i baixa mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** delimitar la zona de treball i utilitzar pantalles de protecció a la màquina redueix les projeccions.
🦵 **Tall a la cama per pèrdua de control** Un operari va patir un tall a la cama en perdre el control de la desbrossadora durant una maniobra en un terreny amb pendent. ➡️ **Resultat:** ferida profunda i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** una postura estable i l'ús d'EPI adequats són essencials en terrenys irregulars.
👂 **Molèsties auditives per exposició continuada al soroll** Una persona treballadora va realitzar tasques prolongades amb tallagespa sense utilitzar protecció auditiva adequada. ➡️ **Resultat:** molèsties auditives i necessitat de revisió mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús de protecció auditiva és imprescindible en treballs amb exposició continuada al soroll.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Delimitar i senyalitzar la zona de desbrossament abans d'iniciar la tasca.
- ⇒ Evitar treballar en presència de terceres persones a l'entorn immediat.
- ⇒ Planificar pauses per reduir la fatiga i l'exposició a vibracions.
- ⇒ Assignar personal format específicament en l'ús de desbrossadores.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar desbrossadores amb protectors i dispositius de seguretat operatius.
- ⇒ Ajustar correctament el tipus de disc o fil segons el treball a realitzar.
- ⇒ Revisar l'estat de l'equip abans de cada ús.
- ⇒ Evitar l'ús de la màquina en condicions de visibilitat deficient.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Casc o pantalla facial amb protecció ocular.
- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Pantalons i roba resistent a talls.
- ⇒ Calçat de seguretat amb sola antilliscant.
- ⇒ Protecció auditiva adequada.
- ⇒ Arnès correctament ajustat per repartir el pes de l'equip.

Manteniment i control:

- ⇒ Manteniment periòdic de la desbrossadora segons instruccions del fabricant.
- ⇒ Substitució immediata de peces desgastades o defectuoses.
- ⇒ Control del correcte ús dels EPI.
- ⇒ Supervisió del compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⚠️ **Delimitar sempre la zona de treball** abans d'iniciar el desbrossament.
🥽 **Comprovar l'ús de protecció facial i ocular** abans de posar la màquina en marxa.
👂 **Exigir l'ús de protecció auditiva** durant tota la tasca.
🦺 **Mantenir distància de seguretat** amb altres persones treballadores i vianants.
🔧 **Revisar visualment la desbrossadora** abans de cada ús.
⏸️ **Fer pauses regulars** per reduir la fatiga i el risc d'errors.

El desbrossament és una activitat d'alt risc. La combinació de bona planificació, EPI adequats i una correcta delimitació de l'espai és essencial per evitar accidents greus.

4.3. PODA I TALA D'ARBRES I ARBUSTOS

La poda i tala d'arbres i arbustos inclou tasques com la **retallada de branques**, l'eliminació d'arbres morts o inestables, la formació de capçades i el manteniment de tanques i arbustos. Aquestes activitats es realitzen sovint amb **eines de tall manuals i motoritzades** (tisores, serres, motoserres) i, en molts casos, impliquen **treballs en alçada** mitjançant escales, plataformes o treballs des del propi arbre.

Es tracta d'una de les activitats **més perilloses del sector de la jardineria**, tant pel risc de **caigudes** com per la **caiguda d'objectes**, el contacte amb eines de tall i la presència habitual de terceres persones a l'entorn.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats a la poda i la tala** són:

- ⇒ **Caigudes a diferent nivell** en treballs en alçada.
- ⇒ **Caiguda de branques o arbres** sobre persones treballadores o terceres persones.
- ⇒ **Talls i amputacions** per ús de motoserres i eines de tall.
- ⇒ **Cops i atrapaments** durant la manipulació de branques.
- ⇒ **Sobreesforços** en la manipulació manual de restes vegetals.
- ⇒ **Exposició al soroll i vibracions** en l'ús de motoserres.
- ⇒ **Risc elèctric** per proximitat de línies aèries.
- ⇒ **Risc per a terceres persones** si no es delimita correctament la zona de treball.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR

🪚 **Tall greu amb motoserra durant la poda**

Un operari va patir un tall profund a la cama mentre realitzava una poda amb motoserra sense portar pantalons de protecció antitall.

➡️ **Resultat:** lesió greu i baixa mèdica prolongada.

👉 **Lliçó apresa:** l'ús d'EPI específics és imprescindible en treballs amb motoserra.

🌳 **Caiguda des d'una escala**

Una persona treballadora va caure des d'una escala inestable mentre podava un arbre sense assegurar correctament el suport.

➡️ **Resultat:** fractura i baixa mèdica.

👉 **Lliçó apresa:** els treballs en alçada requereixen equips adequats i estabilització correcta.

🪵 **Impacte per caiguda de branca**

Durant una tasca de poda, una branca va caure sobre una persona treballadora situada a la zona inferior.

➡️ **Resultat:** contusió i assistència sanitària.

👉 **Lliçó apresa:** la zona de treball ha d'estar delimitada i sense persones sota l'arbre.

Caiguda des d'una escala

Resultat: fractura i baixa mèdica.
Lliçó apresa: els treballs en alçada requereixen equips adequats i estabilització correcta.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar la poda o tala abans d'iniciar els treballs.
- ⇒ Delimitar i senyalitzar la zona d'actuació.
- ⇒ Evitar treballs en condicions meteorològiques adverses.
- ⇒ Assignar personal format específicament en poda i ús de motoserra.
- ⇒ No treballar en solitari en tasques de risc elevat.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar escales, plataformes o sistemes d'accés adequats i segurs per a la tasca a realitzar.
- ⇒ Assegurar les eines de tall en treballs en alçada per a evitar la seva caiguda.
- ⇒ Utilitzar motoserres amb tots els dispositius de seguretat operatius.
- ⇒ Mantenir una distància de seguretat amb línies elèctriques.
- ⇒ Tallar les branques de manera controlada per evitar caigudes inesperades.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Casc de seguretat amb protecció facial i galtera.
- ⇒ Ulleres o pantalla de protecció.
- ⇒ Guants de protecció mecànica i protecció de tall.
- ⇒ Pantalons antitall per a l'ús de motoserra.
- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Protecció auditiva.
- ⇒ Arnès i sistema anticaigudes quan calgui.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisió periòdica de motoserres i eines de tall, tot consultant el manual d'instruccions per veure les recomanacions del fabricant.
- ⇒ Substitució d'eines defectuoses.
- ⇒ Control de l'estat dels EPI.
- ⇒ Supervisió del compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⚠️ **Delimitar i senyalitzar sempre la zona de poda o tala** abans d'iniciar els treballs. 🪚 **Verificar l'ús d'EPI específics antitall** en treballs amb motoserra o altres eines de tall, tisores elèctriques... 🌳 **Prohibir la presència de persones sota l'arbre** durant la poda o feines en les quals pot caure materials o eines utilitzades per a dur a terme les tasques. 🪜 **Assegurar l'estabilitat de les escales** abans de pujar-hi. ⛔ **Suspendre els treballs** en cas de circumstàncies meteorològiques adverses. 👥 **Evitar el treball en solitari** en tasques de risc elevat.

La poda i tala són activitats d'alt risc. Una planificació acurada, l'ús d'equips adequats i la delimitació de l'espai són essencials per evitar accidents greus.

4.4. PLANTACIÓ I TRASPLANTAMENT

La plantació i el trasplantament inclouen tasques com la **preparació del terreny**, l'obertura de clots, la col·locació de plantes, arbres o arbustos, l'aportació de terra o substrats i el reg posterior. Aquestes activitats es realitzen tant en jardins nous com en tasques de renovació o manteniment d'espais verds.

Es tracta d'un conjunt de tasques **aparentment poc perilloses**, però que concentren un elevat nombre de **lesions musculoesquelètiques**, especialment per la **manipulació manual de càrregues**, les **postures forçades** i els **moviments repetitius**.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats a la plantació i el trasplantament** són:

- ⇒ **Sobreesforços** per aixecament i transport manual de sacs de terra, plantes o testos.
- ⇒ **Postures forçades i mantingudes** (agenollaments, flexions repetides).
- ⇒ **Moviments repetitius** durant la preparació del terreny i la plantació.
- ⇒ **Talls i cops** amb eines manuals (pales, pics, aixades).
- ⇒ **Caigudes al mateix nivell** per terrenys irregulars o mullats.
- ⇒ **Contacte amb agents biològics** presents al sòl.
- ⇒ **Exposició a condicions climàtiques adverses** (calor, fred, humitat).

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
📦 **Lesió lumbar per manipulació manual de càrregues** Una persona treballadora va patir una lesió lumbar en aixecar repetidament sacs de terra sense ajuda mecànica. ➡️ **Resultat:** baixa mèdica de diverses setmanes. 👉 **Lliçó apresa:** en la mesura que sigui possible cal limitar el pes de les càrregues i utilitzar mitjans auxiliars.
🦵 **Dolor al genoll per postures mantingudes** Un operari va realitzar tasques de plantació agenollat durant llargs períodes sense protecció adequada. ➡️ **Resultat:** dolor persistent i visita mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** alternar postures i utilitzar genolleres redueix el risc de lesions.
🌧️ **Caiguda al mateix nivell en terreny mullat** Una persona operària va relliscar mentre transportava una planta en una zona humida després del reg. ➡️ **Resultat:** contusió lleu. 👉 **Lliçó apresa:** cal extremar les precaucions en superfícies relliscoses.
🦠 **Reacció cutània per contacte amb agents biològics del sòl** Una persona treballadora va presentar una reacció cutània a les mans després de realitzar tasques de plantació en sòl humit sense utilitzar guants de protecció. ➡️ **Resultat:** irritació cutània i tractament mèdic. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús de guants adequats i la higiene posterior al treball redueixen el risc d'exposició biològica.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar les tasques per reduir la manipulació manual de càrregues.
- ⇒ Alternar tasques per evitar la repetició contínua de moviments.
- ⇒ Organitzar pauses per reduir la fatiga física.
- ⇒ En la mesura que sigui possible cal adequar els horaris a les condicions climàtiques.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar carretons, transpalets o altres mitjans auxiliars.
- ⇒ Preparar el terreny per facilitar la col·locació de plantes.
- ⇒ Mantenir les eines manuals en bon estat.
- ⇒ Assegurar un ordre adequat a la zona de treball.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Genolleres en treballs a nivell de terra.
- ⇒ Roba de treball adequada a les condicions climàtiques.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar periòdicament l'estat de les eines manuals.
- ⇒ Substituir eines defectuoses.
- ⇒ Controlar l'ús correcte dels EPI.
- ⇒ Supervisar l'aplicació de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
📦 **Limitar el pes de les càrregues** i repartir-les en diversos viatges.
🛒 **Utilitzar carretons o mitjans auxiliars** sempre que sigui possible.
🦵 **Fer servir genolleres** en treballs prolongats a nivell del terra.
🔄 **Alternar tasques i postures** per evitar la fatiga.
🥾 **Assegurar l'ús de calçat antilliscant** en terrenys humits.
⏸️ **Fer pauses regulars** per prevenir lesions musculoesquelètiques.

La plantació i el trasplantament són tasques físicament exigents. Una bona organització del treball i l'ús de mitjans auxiliars són essencials per prevenir lesions a llarg termini.

4.5. ÚS DE MAQUINÀRIA MANUAL I MOTORITZADA

L'ús de maquinària manual i motoritzada és transversal a moltes de les activitats del sector de la jardineria. Inclou l'ús de **tallagespes**, **desbrossadores**, **motoserres**, **bufadors**, **tallabardisses** i altres eines portàtils, tant elèctriques com de combustió.

Aquesta maquinària s'utilitza sovint de manera **continuada**, en entorns oberts i canviants, i requereix una **formació adequada**, un **bon manteniment** i l'ús correcte d'**equips de protecció individual**, ja que concentra una part important dels **accidents greus** del sector.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats a l'ús de maquinària manual i motoritzada** són:

- ⇒ **Talls, amputacions i atrapaments** per contacte amb parts mòbils.
- ⇒ **Projecció d'objectes** (pedres, restes vegetals).
- ⇒ **Cops i impactes** durant la manipulació de l'equip.
- ⇒ **Exposició elevada al soroll**.
- ⇒ **Exposició a vibracions** amb possible afectació musculoesquelètica.
- ⇒ **Risc elèctric** en eines elèctriques o allargadors defectuosos.
- ⇒ **Incendis o cremades** per contacte amb parts calentes o combustible.
- ⇒ **Fatiga física** per ús prolongat de maquinària portàtil.
- ⇒ **Risc per a terceres persones** si no es controla l'entorn de treball.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🔪 **Tall greu amb eina motoritzada** Un operari va patir un tall profund a la mà en manipular una eina motoritzada sense haver-la desconnectat prèviament. ➡️ **Resultat:** lesió greu i baixa mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** cal aturar i desconnectar sempre la màquina abans de qualsevol manipulació.
👐 **Molèsties musculoesquelètiques per exposició a vibracions** Una persona treballadora va utilitzar una desbrossadora durant jornades prolongades sense pauses suficients ni alternança de tasques. ➡️ **Resultat:** formigueig i dolor a mans i braços, amb necessitat de seguiment mèdic. 👉 **Lliçó apresa:** limitar el temps d'ús, fer pauses i alternar tasques redueix els efectes de les vibracions.
🔥 **Cremada lleu per contacte amb parts calentes** Un operari va patir una cremada lleu en tocar una part calenta del motor després d'aturar la màquina. ➡️ **Resultat:** lesió lleu i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** cal deixar refredar la maquinària abans de manipular-la.
⚡ **Descàrrega elèctrica per eina defectuosa** Un operari va patir una descàrrega elèctrica lleu en utilitzar una eina elèctrica amb el cable deteriorat en un entorn exterior. ➡️ **Resultat:** ensurt i assistència sanitària preventiva. 👉 **Lliçó apresa:** revisar l'estat dels cables i evitar l'ús d'eines elèctriques defectuoses és essencial per prevenir riscos elèctrics.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Assignar la maquinària només a personal format i autoritzat.
- ⇒ Evitar l'ús prolongat sense pauses.
- ⇒ Delimitar l'àrea de treball i controlar la presència de terceres persones.
- ⇒ Establir procediments clars d'ús i aturada de les màquines.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar maquinària amb dispositius de seguretat operatius.
- ⇒ Comprovar l'estat de l'equip abans de cada ús.
- ⇒ Utilitzar eines adequades a cada tasca.
- ⇒ Evitar modificacions no autoritzades de la maquinària.
- ⇒ Assegurar una correcta ventilació en eines de combustió.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Ulleres o pantalla facial de protecció.
- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Protecció auditiva adequada.
- ⇒ Roba ajustada per evitar enganxaments.
- ⇒ Pantalons antitall en l'ús de motoserres.

Manteniment i control:

- ⇒ Realitzar el manteniment segons indicacions del fabricant.
- ⇒ Revisar cables, endolls i elements de seguretat.
- ⇒ Retirar immediatament de l'ús la maquinària defectuosa.
- ⇒ Controlar el compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⛔ **Aturar i desconnectar la maquinària** abans de qualsevol ajust o neteja. 🥽 **Verificar l'ús de protecció ocular i facial** abans de posar en marxa l'equip. 👂 **Recordar l'ús obligatori de protecció auditiva** en equips sorollosos. 🪨 **Mantenir distàncies de seguretat** amb altres persones durant l'ús. 🔧 **Fer una revisió visual ràpida** de la maquinària abans de cada ús. ⏸️ P**lanificar a l'inici de la jornada pauses regulars** per reduir la fatiga i l'exposició a vibracions.

La maquinària és una eina indispensable però també una de les principals fonts de risc. L'ús segur depèn de la formació, el manteniment i el respecte estricte de les mesures preventives.

4.6. APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS I FERTILITZANTS

L'aplicació de productes fitosanitaris i fertilitzants inclou tasques com la **preparació de mescles**, la **polvorització o aplicació manual**, la **neteja dels equips** i l'**emmagatzematge dels productes**. Aquestes activitats es realitzen tant en jardins públics com privats i poden implicar l'ús de productes químics amb diferents nivells de perillositat.

Es tracta d'una activitat amb **risc químic específic**, que pot afectar la salut de les persones treballadores per **inhalació, contacte cutani o ingestió accidental**, i que requereix una **formació específica**, el respecte estricte de les instruccions d'ús i l'ús adequat d'equips de protecció individual.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats a l'aplicació de productes fitosanitaris i fertilitzants** són:

- ⇒ **Exposició a agents químics** per inhalació, contacte cutani o ocular.
- ⇒ **Intoxicacions lleus o greus** per manipulació incorrecta.
- ⇒ **Irritacions i cremades químiques** a la pell o als ulls.
- ⇒ **Risc ambiental** per vessaments o aplicació inadequada.
- ⇒ **Risc per a terceres persones** si no es respecten els perímetres de seguretat.
- ⇒ **Risc d'incendi** en productes inflamables.
- ⇒ **Risc per incompatibilitat de productes** durant la preparació de mescles.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR

🧴 **Irritació cutània per contacte directe amb el producte**

Una persona treballadora va patir una irritació a la pell després de manipular un producte fitosanitari sense guants adequats.

➡️ **Resultat:** irritació cutània i tractament mèdic.

👉 **Lliçó apresa:** l'ús de guants i roba de protecció és imprescindible en la manipulació de productes químics.

👁️ **Esquitx als ulls durant la preparació de la mescla**

Durant la preparació d'un producte fitosanitari, un esquitx va impactar als ulls del treballador.

➡️ **Resultat:** irritació ocular i assistència sanitària urgent.

👉 **Lliçó apresa:** la protecció ocular evita lesions greus durant la manipulació.

🌫️ **Inhalació de producte durant l'aplicació**

Un operari va aplicar un producte fitosanitari sense mascareta adequada en un espai poc ventilat.

➡️ **Resultat:** mareig i assistència mèdica.

👉 **Lliçó apresa:** cal utilitzar protecció respiratòria adequada i garantir una bona ventilació.

🚫 **Exposició de terceres persones per manca de senyalització**

L'aplicació del producte es va realitzar sense delimitar ni senyalitzar la zona, amb presència de vianants.

➡️ **Resultat:** queixa ciutadana i retirada temporal del producte.

👉 **Lliçó apresa:** la senyalització i el respecte dels perímetres de seguretat protegeixen la salut pública.

Inhalació de producte durant l'aplicació

Resultat: mareig i assistència mèdica.
Lliçó apresa: cal utilitzar protecció respiratòria adequada i garantir una bona ventilació.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Utilitzar només productes autoritzats i adequats a la tasca.
- ⇒ Assignar l'aplicació a personal format i autoritzat.
- ⇒ Respectar estrictament les instruccions del fabricant.
- ⇒ Planificar l'aplicació evitant hores de màxima afluència de persones.
- ⇒ Establir procediments clars per a la preparació i neteja dels equips.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar equips d'aplicació en bon estat i calibrats.
- ⇒ Evitar vessaments durant la preparació de mescles.
- ⇒ Disposar de sistemes de contenció en cas de vessament.
- ⇒ Emmagatzemar els productes en llocs segurs, ventilats i senyalitzats.
- ⇒ Mantenir les fitxes de dades de seguretat accessibles.

Equips de protecció individual (EPI):

- ⇒ Guants resistents a productes químics.
- ⇒ Ulleres de protecció o pantalla facial.
- ⇒ Mascareta amb filtres adequats al producte.
- ⇒ Roba de protecció química.
- ⇒ Calçat de seguretat impermeable.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar periòdicament els equips d'aplicació.
- ⇒ Controlar les dates de caducitat dels productes.
- ⇒ Substituir immediatament els EPI danyats.
- ⇒ Supervisar el compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
🧴 **Llegir sempre l'etiqueta i la fitxa de dades de seguretat** abans d'utilitzar el producte.
🥽 **Utilitzar guants i protecció ocular** durant la preparació i aplicació.
😷 **Fer servir protecció respiratòria adequada** segons el producte.
⚠️ **Delimitar i senyalitzar la zona d'aplicació** per evitar l'accés de terceres persones.
🧼 **Rentar-se les mans i la roba de treball** després de l'aplicació.
🔒 **Emmagatzemar els productes en llocs segurs i tancats**.

La correcta manipulació de productes fitosanitaris i fertilitzants protegeix la salut de les persones treballadores, de les persones usuàries dels espais verds i del medi ambient.

4.7. TREBALLS EN VIA PÚBLICA AMB SENYALITZACIÓ

Els treballs en via pública inclouen les actuacions de jardineria que es realitzen en **carrers, voreres, rotondes, parcs urbans i altres espais d'ús públic**, sovint amb presència simultània de **vianants, vehicles i bicicletes**. Aquestes tasques poden ser de manteniment, desbrossament, poda, reg o aplicació de productes, i requereixen una **planificació específica de la seguretat**.

Aquesta activitat comporta un **risc elevat per a les persones treballadores i per a terceres persones**, i és una de les que genera **més responsabilitat legal i d'imatge** per a l'empresa si no es gestiona adequadament.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els principals riscos associats als treballs en via pública són:

- ⇒ **Atropellaments** per vehicles en circulació.
- ⇒ **Cops i col·lisions** amb bicicletes o patinets.
- ⇒ **Caigudes de vianants** per obstacles o eines mal col·locades.
- ⇒ **Impactes per caiguda de branques o projecció d'objectes**.
- ⇒ **Risc elèctric** per proximitat a instal·lacions urbanes.
- ⇒ **Estrès i distraccions** per entorns sorollosos i canviants.
- ⇒ **Risc per manca de visibilitat** en treballs nocturns o amb poca llum.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🚧 **Atropellament lleu en una vorera** Un operari realitzava tasques de manteniment sense senyalització adequada i va ser colpejat per un vehicle que circulava a baixa velocitat. ➡️ **Resultat:** contusió i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** la senyalització i l'abalisament són imprescindibles en treballs en via pública.
🌳 **Impacte de branca en espai públic** Una branca va caure fora de la zona prevista durant una poda en via pública. ➡️ **Resultat:** lesió lleu a un vianant. 👉 **Lliçó apresa:** cal ampliar el perímetre de seguretat en treballs amb caiguda d'objectes.
🚲 **Col·lisió amb ciclista per manca de visibilitat** La zona de treball no estava correctament senyalitzada i un ciclista va entrar accidentalment a l'àrea d'actuació. ➡️ **Resultat:** contusió lleu i danys materials. 👉 **Lliçó apresa:** una senyalització visible i anticipada redueix els riscos en entorns urbans.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar els treballs en coordinació amb l'ajuntament o entitat titular de la via.
- ⇒ Realitzar les tasques en horaris de menor afluència de persones i trànsit.
- ⇒ Assignar una persona responsable de la seguretat de l'actuació.
- ⇒ Informar les persones treballadores dels riscos específics de l'entorn.

Mesures tècniques:

- ⇒ Instal·lar senyalització vertical i horitzontal adequada.
- ⇒ Utilitzar cons, tanques, cintes i abalisament visibles.
- ⇒ Garantir la il·luminació en treballs amb poca visibilitat.
- ⇒ Mantenir les eines i materials fora de les zones de pas.

Equips de protecció individual (EPI):

- ⇒ Armilles d'alta visibilitat.
- ⇒ Casc de seguretat quan hi hagi risc de caiguda d'objectes.
- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Protecció ocular quan calgui.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar diàriament l'estat de la senyalització.
- ⇒ Retirar o substituir elements deteriorats.
- ⇒ Supervisar el compliment de les mesures preventives.
- ⇒ Registrar incidències per millorar futures actuacions.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⚠️ **Senyalitzar sempre abans de començar els treballs**. 🦺 **Utilitzar armilles d'alta visibilitat** durant tota la intervenció. 🚧 **Delimitar clarament la zona de treball** i les zones de pas alternatives. 🧹 **Mantenir l'ordre i retirar obstacles** de les voreres i passos. 👁️ **Comprovar la visibilitat de la senyalització** des de diferents punts. ⛔ **Aturar els treballs** si la seguretat no està garantida.

Els treballs en via pública exigeixen una prevenció reforçada. La senyalització, l'abalisament i l'ordre són essencials per protegir les persones treballadores i la ciutadania.

4.8. CÀRREGA, DESCÀRREGA I TRANSPORT D'EINES I MATERIALS

La càrrega, descàrrega i transport d'eines i materials és una activitat habitual en el sector de la jardineria i es realitza de manera recurrent al llarg de la jornada laboral. Inclou la manipulació de **sacs de terra, plantes, eines, maquinària portàtil**, així com la **càrrega i descàrrega de vehicles** i el transport intern fins a la zona de treball.

Tot i ser una activitat sovint percebuda com a rutinària, concentra un nombre elevat de **lesions musculoesquelètiques** i accidents per **caigudes, cops o atrapaments**, especialment quan no es planifica adequadament o es realitza amb presses.

RISCOS CARACTERÍSTICS

Els **principals riscos associats a la càrrega, descàrrega i transport d'eines i materials** són:

- ⇒ **Sobreesforços i lesions lumbars** per manipulació manual de càrregues.
- ⇒ **Cops i atrapaments** durant la càrrega o descàrrega de materials.
- ⇒ **Caigudes al mateix nivell** per superfícies irregulars o relliscoses.
- ⇒ **Caigudes d'objectes** mal col·locats o mal subjectats.
- ⇒ **Risc de tall o punxada** amb eines transportades.
- ⇒ **Risc viari** durant el transport amb vehicles de l'empresa.
- ⇒ **Fatiga física** per repetició de tasques i manca de pauses.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
📦 **Lesió lumbar durant la càrrega manual** Una persona treballadora va aixecar diversos sacs de terra de manera repetida sense ajuda mecànica ni col·laboració d'un company. ➡️ **Resultat:** lesió lumbar i baixa mèdica de diverses setmanes. 👉 **Lliçó apresa:** la manipulació manual de càrregues requereix planificació i ús de mitjans auxiliars.
🔧 **Cop per caiguda d'eina mal col·locada** Durant el transport intern, una eina mal subjectada va caure del vehicle i va impactar al peu d'un treballador. ➡️ **Resultat:** lesió lleu al peu. 👉 **Lliçó apresa:** assegurar correctament les eines i materials evita cops i lesions.
🚐 **Accident lleu de trànsit durant el transport** Un vehicle de l'empresa va patir una col·lisió lleu durant un desplaçament entre zones de treball. ➡️ **Resultat:** danys materials i retard en l'activitat. 👉 **Lliçó apresa:** la conducció segura i el respecte de les normes de trànsit formen part de la prevenció.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar la càrrega i descàrrega abans d'iniciar la tasca.
- ⇒ Evitar aixecar càrregues excessives de manera individual.
- ⇒ Assignar temps suficient per a aquestes tasques, evitant presses.
- ⇒ Organitzar el transport per minimitzar desplaçaments innecessaris.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar carretons, rampes o altres mitjans auxiliars.
- ⇒ Distribuir correctament la càrrega dins del vehicle.
- ⇒ Mantenir els vehicles en bon estat.
- ⇒ Assegurar les eines i materials durant el transport.

Equips de protecció individual (EPI):

- ⇒ Calçat de seguretat amb sola antilliscant.
- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Roba de treball adequada.
- ⇒ Faixa lumbar només com a complement, mai com a substitut de mesures preventives.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar l'estat dels vehicles i dels sistemes de subjecció.
- ⇒ Retirar eines o materials defectuosos.
- ⇒ Controlar el compliment de les mesures preventives.
- ⇒ Analitzar els incidents per millorar l'organització del treball.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
📦 **Limitar el pes de les càrregues** i repartir-les en diversos viatges.
🛒 **Utilitzar mitjans auxiliars** sempre que sigui possible.
👥 **Treballar en equip** per aixecar càrregues voluminoses.
🔪 **Comprovar l'ús de calçat antilliscant** abans de carregar o descarregar.
🔧 **Assegurar correctament les eines i materials** dins del vehicle.
🚦 **Conduir de manera segura** i respectar les normes de trànsit.

La càrrega, descàrrega i transport són activitats quotidianes amb riscos importants. Una bona organització, l'ús de mitjans auxiliars i la conducció segura són essencials per prevenir lesions i accidents.

5. RISCOS TRANSVERSALS EN EL SECTOR

5.1. CONDICIONS FÍSIQUES DE TREBALL

En el sector de la jardineria, una part important dels riscos deriva de les **condicions físiques en què es realitzen les tasques**, ja que la majoria d'activitats es desenvolupen **a l'aire lliure** i en entorns **canviants**. Aquestes condicions poden incrementar la probabilitat d'accidents i afectar la salut de les persones treballadores, especialment si no es planifiquen bé els treballs i no s'adopten mesures preventives bàsiques.

Les condicions físiques de treball més habituals que cal tenir en compte són:

- ⇒ **Temperatures extremes i radiació solar** (calor intensa a l'estiu, fred a l'hivern).
- ⇒ **Pluja, humitat i superfícies relliscoses**, que augmenten el risc de caigudes.
- ⇒ **Vent fort**, especialment en tasques amb risc de caiguda d'objectes (poda) o pèrdua de control d'eines.
- ⇒ **Terrenys irregulars, pendents i obstacles**, freqüents en parcs, talussos i zones no urbanitzades.
- ⇒ **Il·luminació variable** (zones ombrívoles, capvespres, treballs amb poca llum).
- ⇒ **Presència de terceres persones** en espais públics, que obliga a extremar l'ordre, la delimitació i la senyalització.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🌞 **Cop de calor en treballs a l'aire lliure** Una persona treballadora va continuar realitzant tasques de manteniment a ple sol sense pauses ni hidratació suficient. ➡️ **Resultat:** mareig i assistència mèdica urgent. 👉 **Lliçó apresa:** en la mesura del possible cal adaptar horaris i ritmes de treball a les condicions de calor.
🌬️ **Pèrdua de control d'una eina per vent fort** Durant una tasca de retallada en un dia de vent intens, una persona treballadora va perdre el control de l'eina i va patir un cop. ➡️ **Resultat:** lesió lleu i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** cal suspendre o adaptar treballs quan hi ha condicions meteorològiques adverses.
🪨 **Ensopegada en terreny irregular** Una persona treballadora va ensopegar en una zona amb pendent i obstacles mentre retirava restes vegetals. ➡️ **Resultat:** esquinç de turmell. 👉 **Lliçó apresa:** cal identificar obstacles, mantenir l'ordre i adaptar el pas a terrenys irregulars.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar les tasques tenint en compte la previsió meteorològica.
- ⇒ En la mesura que sigui possible cal adaptar horaris i ritmes de treball en funció de la calor, el fred o la pluja.
- ⇒ Programar pauses regulars, especialment en condicions climàtiques adverses.
- ⇒ Evitar treballs de risc en cas de vent fort, pluja intensa o mala visibilitat.
- ⇒ Mantenir les zones de treball ordenades i lliures d'obstacles.
- ⇒ Organitzar les tasques per reduir desplaçaments innecessaris en terrenys irregulars.

Mesures tècniques

- ⇒ Assegurar una il·luminació adequada en zones ombrívoles o amb poca llum natural.
- ⇒ Utilitzar elements de delimitació i senyalització visibles en espais públics.
- ⇒ Adequar els accessos i passos en terrenys amb pendent o desnivells.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant adequat al terreny.
- ⇒ Roba de treball adaptada a les condicions climàtiques.
- ⇒ Gorra o protecció solar en dies de calor.
- ⇒ Roba impermeable en cas de pluja.
- ⇒ Ulleres de protecció quan hi hagi risc de projeccions.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar periòdicament l'estat del calçat i la roba de treball.
- ⇒ Comprovar l'estat de la senyalització i substituir-la si està deteriorada.
- ⇒ Supervisar el compliment de les mesures preventives establertes.
- ⇒ Registrar incidents relacionats amb condicions físiques per millorar la planificació futura.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
🌤️ **Consultar la previsió meteorològica** abans d'organitzar la jornada. ⏰ **Evitar les hores de màxima calor** sempre que sigui possible. 🚰 **Assegurar hidratació i pauses regulars** a l'ombra. 🪛 **Verificar l'ús de calçat antilliscant** en dies de pluja o humitat. 🧹 **Retirar obstacles i restes vegetals** de la zona de treball. ⚠️ **Delimitar i senyalitzar l'espai** quan hi hagi vianants o risc de caiguda d'objectes.

Les condicions físiques de treball influeixen directament en la seguretat i la salut de les persones treballadores. Anticipar-se a la meteorologia, mantenir l'ordre i adaptar l'organització del treball permet reduir significativament els accidents en jardineria.

5.2. ESFORÇ FÍSIC I CÀRREGA DE TREBALL

En el sector de la jardineria, l'**esforç físic** és un factor transversal present en moltes tasques: plantació, desbrossament, poda, càrrega i descàrrega de materials, ús de maquinària portàtil o treballs repetitius a nivell del terra.

Aquest esforç, quan no es gestiona adequadament, pot provocar **lesions musculoesquelètiques**, fatiga excessiva i disminució de l'atenció, augmentant el risc d'accidents. A les PIMES, aquests riscos sovint es veuen agreujats per la **pressió del ritme de treball**, la manca de planificació o la realització de tasques en solitari.

Els **factors més habituals** són:

- ⇒ Manipulació manual de càrregues.
- ⇒ Postures forçades o mantingudes.
- ⇒ Moviments repetitius.
- ⇒ Ús prolongat de maquinària portàtil.
- ⇒ Jornades intenses sense pauses suficients.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
📦 **Lesió lumbar per manipulació manual de càrregues** Una persona treballadora va aixecar sacs de terra de manera repetida sense ajuda mecànica ni suport d'un company. ➡️ **Resultat:** lesió lumbar i baixa mèdica prolongada. 👉 **Lliçó apresa:** limitar el pes i utilitzar mitjans auxiliars redueix els sobreesforços.
🦵 **Dolor articular per postures mantingudes** Un operari va realitzar tasques de plantació agenollat durant llargs períodes sense alternar postures.

➡️ **Resultat:** dolor persistent als genolls i visita mèdica.
👉 **Lliçó apresa:** alternar postures i utilitzar proteccions adequades prevé lesions.

✊ **Molèsties a mans i braços per ús continuat de maquinària portàtil**
Una persona treballadora va utilitzar eines vibràtils durant diverses hores sense pauses suficients.
➡️ **Resultat:** formigueig i dolor a mans i braços.
👉 **Lliçó apresa:** limitar el temps d'ús i fer pauses redueix l'impacte de l'esforç físic.

😫 **Fatiga excessiva per sobrecàrrega de feina**
Durant una jornada amb múltiples tasques consecutives, un operari va mostrar signes evidents de fatiga.
➡️ **Resultat:** disminució de l'atenció i risc elevat d'accident.
👉 **Lliçó apresa:** una bona planificació de la càrrega de treball millora la seguretat.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar la jornada per repartir l'esforç físic.
- ⇒ Evitar la realització continuada de tasques molt exigents.
- ⇒ Alternar tasques pesades amb altres de menor càrrega física.
- ⇒ Programar pauses regulars durant la jornada.
- ⇒ Evitar el treball en solitari en tasques físicament exigents.

Mesures tècniques

- ⇒ Utilitzar carretons, rampes o altres mitjans auxiliars.
- ⇒ Adequar les eines al tipus de tasca i a la persona treballadora.
- ⇒ Preparar el terreny per reduir esforços innecessaris.
- ⇒ Organitzar els materials per minimitzar desplaçaments.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant.
- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Genolleres en treballs a nivell del terra.
- ⇒ Roba de treball còmoda que permeti llibertat de moviments.
- ⇒ Faixa lumbar només com a complement, mai com a substitut de mesures preventives.

Manteniment i inspeccions:

- ⇒ Revisar periòdicament l'estat de les eines i equips.
- ⇒ Substituir eines defectuoses o inadequades.
- ⇒ Supervisar l'aplicació de les mesures ergonòmiques.
- ⇒ Registrar lesions lleus o molèsties per detectar problemes recurrents.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
📦 **Limitar el pes de les càrregues** i repartir-les en diversos viatges, utilitzant mitjans mecànics. 🛒 **Utilitzar mitjans auxiliars** sempre que sigui possible. 🔄 **Alternar tasques i postures** al llarg de la jornada. 🦵 **Fer servir genolleres** en treballs prolongats a nivell del terra. ⏸️ **Programar pauses regulars** per reduir la fatiga. 👥 **Treballar en equip** en tasques físicament exigents.

L'esforç físic mal gestionat és una de les principals causes de lesions en jardineria. Planificar, alternar tasques i utilitzar ajudes mecàniques és essencial per treballar amb seguretat.

5.3. ÚS D'EINES, EQUIPS I MAQUINÀRIA

L'ús d'eines, equips i maquinària és un factor transversal en pràcticament totes les activitats del sector de la jardineria. Inclou tant **eines manuals** (tisores, pales, aixades) com **maquinària portàtil i motoritzada** (tallagespes, desbrossadores, motoserres, bufadors).

Els riscos associats no depenen només del tipus d'eina, sinó sobretot de **com s'utilitza**, del **manteniment**, de la **formació de la persona treballadora** i dels **hàbits de treball**. Un ús incorrecte o una manca de control pot provocar accidents greus fins i tot en tasques habituals.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🔪 **Tall per manipulació incorrecta de l'eina**

Una persona treballadora va patir un tall a la mà en netejar una eina sense haver-la aturat completament.
➡️ **Resultat:** ferida i assistència sanitària.
👉 **Lliçó apresa:** cal aturar i assegurar les eines abans de qualsevol manipulació.

⚡ **Descàrrega elèctrica per eina defectuosa**
Un operari va patir una descàrrega elèctrica lleu en utilitzar una eina elèctrica amb el cable deteriorat.
➡️ **Resultat:** ensurt i revisió mèdica preventiva.
👉 **Lliçó apresa:** revisar l'estat de les eines abans de l'ús evita riscos elèctrics.

👂 **Afectació auditiva per ús prolongat de maquinària**
Una persona treballadora va utilitzar maquinària sorollosa durant diverses hores sense protecció auditiva.
➡️ **Resultat:** molèsties auditives persistents.
👉 **Lliçó apresa:** la protecció auditiva és imprescindible en treballs amb soroll.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Formar al personal que ha d'utilitzar eines i maquinària.
- ⇒ Establir procediments clars d'ús, aturada i neteja.
- ⇒ Evitar l'ús prolongat sense pauses.
- ⇒ Delimitar l'àrea de treball i controlar la presència de terceres persones.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar eines adequades a cada tasca.
- ⇒ Comprovar l'estat de les eines abans de cada ús.
- ⇒ Utilitzar equips amb tots els dispositius de seguretat operatius.
- ⇒ Evitar modificacions no autoritzades de la maquinària.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Guants de protecció mecànica.
- ⇒ Ulleres o pantalla facial de protecció.
- ⇒ Protecció auditiva quan calgui.
- ⇒ Calçat de seguretat antilliscant, aïllant i impermeable.
- ⇒ Roba de treball ajustada per evitar enganxaments.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
⛔ **Aturar sempre l'eina** abans de netejar-la o ajustar-la i desendollar de la xarxa elèctrica.
🥽 **Verificar l'ús de protecció ocular** abans de començar la tasca.
👂 **Recordar l'ús de protecció auditiva** amb maquinària sorollosa.
🔧 **Fer una revisió visual ràpida** de les eines abans de l'ús.
🦺 **Mantenir distàncies de seguretat** amb altres persones.
⏸️ **Fer pauses regulars** per evitar la fatiga.

Les eines i la maquinària són indispensables, però només són segures si s'utilitzen correctament, amb formació, manteniment i hàbits de treball adequats.

5.4. EXPOSICIÓ A AGENTS QUÍMICS I BIOLÒGICS

En el sector de la jardineria és habitual l'exposició a **agents químics** (productes fitosanitaris, fertilitzants, combustibles, productes de neteja) i **agents biològics** (sòl, plantes, aigua estancada, fongs, bacteris, insectes). Aquesta exposició pot produir-se per **contacte cutani**, **inhalació**, **esquitxades** o **ingestió accidental**.

Tot i que sovint es perceben com a riscos puntuals, una gestió inadequada pot provocar **irritacions, intoxicacions, infeccions o reaccions al·lèrgiques**, així com afectacions a terceres persones i al medi ambient. La prevenció passa per **bons hàbits**, **formació** i **ús correcte d'EPI**.

🔎 EXEMPLES D'ACCIDENTS REALS EN EL SECTOR
🧴 **Irritació cutània per manipulació de producte químic** Una persona treballadora va manipular un producte fitosanitari sense guants adequats. ➡️ **Resultat:** irritació cutània i tractament mèdic. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús de guants resistents a productes químics és imprescindible.
👁️ **Esquitx als ulls durant la preparació d'una mescla** Durant la preparació d'un fertilitzant, un esquitx va impactar als ulls de la persona treballadora. ➡️ **Resultat:** irritació ocular i assistència sanitària urgent. 👉 **Lliçó apresa:** la protecció ocular evita lesions greus.
🌫️ **Mareig per inhalació de vapors** Un operari va aplicar un producte en un espai poc ventilat sense protecció respiratòria adequada. ➡️ **Resultat:** mareig i atenció mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** cal garantir ventilació i utilitzar protecció respiratòria.
🦠 **Reacció cutània per contacte amb sòl contaminat** Una persona treballadora va presentar una reacció a la pell després de realitzar tasques de plantació sense guants. ➡️ **Resultat:** irritació cutània i seguiment mèdic. 👉 **Lliçó apresa:** l'ús de guants i una bona higiene redueixen el risc biològic.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Utilitzar només productes autoritzats i adequats a la tasca.
- ⇒ Assignar la manipulació i aplicació a personal format.
- ⇒ Planificar l'aplicació evitant la presència de terceres persones.
- ⇒ Establir procediments clars per a la preparació, aplicació i neteja d'equips i descontaminació de les persones usuàries o bons hàbits d'higiene personal.

Mesures tècniques:

- ⇒ Utilitzar equips d'aplicació en bon estat i correctament calibrats.
- ⇒ Evitar vessaments durant la preparació de mescles.
- ⇒ Disposar de materials absorbents per a possibles vessaments.
- ⇒ Emmagatzemar els productes en llocs ventilats, senyalitzats i tancats.

Equips de protecció Individual (EPI):

- ⇒ Guants resistents a productes químics.
- ⇒ Ulleres de protecció o pantalla facial.
- ⇒ Mascareta amb filtres adequats segons el producte.
- ⇒ Roba de protecció impermeable quan calgui.
- ⇒ Calçat de seguretat adequat.

Manteniment i control:

- ⇒ Revisar periòdicament els equips d'aplicació.
- ⇒ Controlar dates de caducitat i estat dels productes.
- ⇒ Substituir EPI danyats o deteriorats.
- ⇒ Supervisar el compliment de les mesures preventives.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
🧴 **Llegir sempre l'etiqueta i la fitxa de dades de seguretat** abans d'utilitzar el producte. 🥽 **Utilitzar guants i protecció ocular** en la manipulació i aplicació, roba adequada, màniga llarga si és necessari o roba impermeable. 😷 **Fer servir protecció respiratòria** quan hi hagi risc d'inhalació de substàncies químiques perjudicials per inhalació. ⚠️ **Delimitar i senyalitzar la zona** durant l'aplicació. 🧼 **Rentar-se mans i cara** després del treball i abans de menjar. 🔒 **Emmagatzemar correctament els productes** després de l'ús.

La manipulació de productes químics i el contacte amb agents biològics requereixen bons hàbits, formació i ús d'EPI. Petites accions preventives eviten problemes de salut importants.

5.5. ORGANITZACIÓ DEL TREBALL I FACTORS HUMANS

L'organització del treball i els factors humans tenen una influència directa en la seguretat i la salut en el sector de la jardineria. Aspectes com la **planificació de les tasques**, els **ritmes de treball**, la **pressió per terminis**, el **treball en solitari** o la **manca de comunicació** poden augmentar significativament el risc d'accidents.

En moltes PIMES del sector, aquests factors es veuen condicionats per l'**estacionalitat**, la variabilitat de les feines i la necessitat d'adaptar-se a demandes urgents. Una mala organització pot provocar **fatiga, distraccions, estrès** i errors humans que deriven en accidents.

🔎 EXEMPLES DE SITUACIONS REALS EN EL SECTOR
⏱️ **Accident per presses en acabar una tasca** Una persona treballadora va patir una lesió lleu en manipular una eina amb presses per complir un termini ajustat. ➡️ **Resultat:** tall lleu i assistència sanitària. 👉 **Lliçó apresa:** treballar amb presses incrementa el risc d'errors i accidents.
👤 **Accident en treball en solitari** Un operari va patir una caiguda mentre realitzava tasques de manteniment en solitari, sense possibilitat d'avisar immediatament. ➡️ **Resultat:** retard en l'assistència i baixa mèdica. 👉 **Lliçó apresa:** el treball en solitari augmenta la gravetat de les conseqüències.
😴 **Fatiga per jornades prolongades** Durant un període de molta càrrega de feina, una persona treballadora va mostrar una disminució de l'atenció que va derivar en un incident. ➡️ **Resultat:** contusió lleu. 👉 **Lliçó apresa:** una bona gestió dels temps de treball millora la seguretat.
🗣️ **Error per manca de comunicació** Una tasca es va iniciar sense informar correctament tot l'equip sobre els riscos específics de l'actuació. ➡️ **Resultat:** situació de risc i interrupció del treball. 👉 **Lliçó apresa:** la comunicació prèvia és clau per prevenir incidents.

ACCIONS PREVENTIVES

Organització del treball:

- ⇒ Planificar les tasques amb temps suficient, evitant presses innecessàries.
- ⇒ Repartir la càrrega de treball de manera equilibrada.
- ⇒ Evitar el treball en solitari en tasques de risc.
- ⇒ Adaptar l'organització a períodes d'alta demanda o estacionalitat.
- ⇒ Assignar responsables clars de cada tasca.

Mesures tècniques:

- ⇒ Disposar de procediments senzills i clars per a les tasques habituals.
- ⇒ Utilitzar eines i equips adequats per reduir errors.
- ⇒ Facilitar mitjans de comunicació (telèfon, ràdio) en treballs dispersos.
- ⇒ Senyalitzar correctament les zones de treball.

Equips de protecció individual (EPI):

- ⇒ Garantir la disponibilitat d'EPI adequats per a cada tasca.
- ⇒ Assegurar que els EPI siguin còmodes i adaptats al treball.
- ⇒ Recordar l'ús dels EPI en moments de fatiga o presses.

Manteniment i control:

- ⇒ Supervisar la correcta aplicació de l'organització del treball.
- ⇒ Registrar incidents i quasi accidents per detectar problemes organitzatius.
- ⇒ Revisar periòdicament els procediments de treball.
- ⇒ Fomentar la participació de les persones treballadores en la millora de la seguretat.

ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
Evitar les presses i planificar bé la jorn
No treballar en solitari en tasques de risc.
Explicar la tasca i els riscos abans de començar.
Respectar pauses i descansos durant la jornada.
Assegurar mitjans de comunicació entre les persones treballadores.
Comentar incidents i millores en equip.

Una bona organització del treball i una comunicació clara són tan importants com les mesures tècniques. Reduir presses, repartir bé les tasques i fomentar la participació millora la seguretat i el benestar de les persones treballadores.

6. CULTURA PREVENTIVA A LES PIMES DEL SECTOR

6.1. COM INTEGRAR LA PREVENCIÓ EN EL DIA A DIA

La prevenció de riscos laborals en el sector de la jardineria només és efectiva quan es converteix en una **pràctica habitual**, integrada en la manera de treballar de l'empresa. En les petites i mitjanes empreses del sector, la proximitat entre responsables i persones treballadores facilita la incorporació d'hàbits preventius si aquests són **senzills, clars i aplicables**.

La cultura preventiva no depèn de grans inversions, sinó de **constància**, **comunicació** i **implicació de totes les persones** que formen part de l'empresa.

Integrar la prevenció en el dia a dia significa que cada tasca, des de la poda fins al manteniment de zones verdes o el treball en via pública, es planifica pensant també en la seguretat. En moltes empreses de jardineria, els riscos apareixen en feines rutinàries. Per això, la prevenció ha de formar part de les **rutines diàries**, no ser una acció puntual o només documental.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES REALS EN EL SECTOR
🌱 **Revisió ràpida abans de començar la jornada** En una empresa de manteniment de jardins, l'encarregat dedica 2 minuts a recordar l'ús d'EPI i revisar l'estat de les eines. ➡️ **Resultat:** menys incidents lleus i més ordre al treball. 👉 **Lliçó apresa:** petites rutines diàries eviten accidents.
🚧 **Planificació prèvia del treball en via pública** Abans d'una actuació en una vorera, es prepara la senyalització i es delimita la zona, sobretot en zones de poca visibilitat com cantonades, forats, desnivells... ➡️ **Resultat:** cap incident amb vehicles ni vianants. 👉 **Lliçó apresa:** planificar abans de començar és clau.
🧹 **Ordre i neteja com a part de la tasca** Després de la poda, l'equip recull branques i eines abans de marxar. ➡️ **Resultat:** s'eviten caigudes i danys a tercers. 👉 **Lliçó apresa:** la neteja també és prevenció.

ACCIONS PER A INTEGRAR LA PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

En la direcció:

- ⇒ Prioritzar la seguretat davant les presses.
- ⇒ Donar exemple en l'ús d'EPI.
- ⇒ Reconèixer públicament les bones pràctiques preventives.

En els encarregats:

- ⇒ Dedicar 2 minuts a l'inici del torn per repassar riscos.
- ⇒ Estar atents als comportaments insegurs i corregir-los amb calma.
- ⇒ Fomentar que les persones treballadores comuniquin incidències sense por.

En les persones treballadores:

- ⇒ Comprovar el propi lloc i els EPI abans de començar.
- ⇒ Avisar de qualsevol risc observat.

ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
Iniciar la jornada amb **2 minuts de revisió preventiva**.
Recordar l'ús d'EPI abans de cada tasca.
Preparar sempre la senyalització abans de treballar en via pública.
Integrar ordre i neteja al final de cada treball.
Comentar incidents o quasi accidents el mateix dia.

6.2. EINES PER A GESTIONAR LA PREVENCIÓ

La gestió de la prevenció a les PIMES de jardineria no requereix sistemes complexos. Les eines més eficaces són **simples, visuals i fàcils d'utilitzar** en el dia a dia. El més important no és la complexitat, sinó la **constància en aplicar-les**.

🔎 EXEMPLES D'EINES APLICADES EN PIMES
📋 **Llista de control plastificada al vehicle** Cada equip porta una llista breu per comprovar EPI, eines i senyalització. ➡️ **Resultat:** es van reduir oblits en l'ús d'EPI i en la revisió de proteccions. 👉 **Lliçó apresa:** el que és visible s'utilitza, allò senzill, repetit cada dia, és molt eficaç.
📸 **Fotos de riscos detectats** Les persones treballadores fan una foto amb el mòbil quan detecten una situació perillosa. ➡️ **Resultat:** correcció ràpida del risc. 👉 **Lliçó apresa:** una imatge val més que un informe llarg.
🪧 **Cartelleria simple al magatzem** Cartells amb pictogrames recorden l'ús d'EPI i les normes bàsiques. ➡️ **Resultat:** millora del compliment preventiu. 👉 **Lliçó apresa:** missatges clars i directes funcionen.

EINES RECOMANADES (BAIX COST)

Per a les petites i mitjanes empreses del sector de la jardineria, la gestió de la prevenció és més efectiva quan es basa en **eines senzilles, pràctiques i fàcils d'utilitzar** en el dia a dia. No cal disposar de sistemes complexos: l'ús d'instruments visuals i accessibles permet detectar riscos, comunicar incidències i millorar la seguretat de manera continuada. Alguns exemples són:

- ⇒ **Llistes de control breus i disponibles** per a tasques habituals.
- ⇒ **Pissarra o tauler visual** per a incidències, quasi accidents i propostes.
- ⇒ **Cartelleria simple i clara**, amb missatges curts i pictogrames.
- ⇒ **Aplicacions gratuïtes o de baix cost** (ex. Google Forms) per registrar observacions de seguretat.
- ⇒ **Enquestes ràpides** (3 preguntes en paper o mòbil) per mesurar el clima preventiu.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
📋 Crear llistes de control de 5 punts per a cada tipus de tasca. 🪧 Col·locar cartells visuals als punts clau. 📱 Utilitzar WhatsApp intern per alertes preventives. 📓 Registrar incidents en una fulla simple. 🎨 Senyalitzar zones de risc amb cinta adhesiva.

6.3. FORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ DE LES PERSONES TREBALLADORES

La millor manera de prevenir accidents és que les persones treballadores **entenguin els riscos i sàpiguen com actuar de manera segura**. La formació en el sector de la jardineria ha de ser **pràctica, breu i aplicada al lloc de treball**. Les sessions llargues i teòriques tenen poc impacte en el dia a dia.

La conscienciació s'aconsegueix amb **exemples reals, demostracions a la pròpia planta i missatges senzills** que es repeteixen en el dia a dia.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES REALS EN EL SECTOR
👂 **Formació pràctica al mateix lloc de treball** L'encarregat mostra com utilitzar correctament una desbrossadora, en lloc d'explicar-ho en una aula. ➡️ **Resultat:** les persones treballadores van incorporar la pràctica real i van disminuir els incidents en manteniment. 👉 **Lliçó apresa:** allò que es mostra al lloc es recorda millor.
🎬 **Ús de vídeos curts** Una persona treballadora grava com col·locar correctament la senyalització. ➡️ **Resultat:** els companys ho van veure i ho van aplicar l'endemà mateix. 👉 **Lliçó apresa:** un vídeo senzill és més eficaç que un manual llarg.
🗣️ **Xerrades de 5 minuts a l'inici del torn** Cada matí, l'encarregat recordava un risc específic (contacte químic, senyalització...). ➡️ **Resultat:** menys oblits d'EPI i més atenció a la seguretat. 👉 **Lliçó apresa:** els missatges curts i constants generen hàbits.

ACCIONS PER A LA MILLORA DE FORMACIÓ I LA SENSIBILITZACIÓ

En la formació:

- ⇒ Realitzar sessions breus (màx. 30 min) enfocades en tasques concretes.
- ⇒ Utilitzar exemples reals d'accidents del sector.
- ⇒ Repetir missatges clau diverses vegades a l'any.
- ⇒ Combinar teoria amb pràctica al mateix lloc de treball.

En la sensibilització:

- ⇒ Xerrades de seguretat de 5 minuts a l'inici del torn.
- ⇒ Ús de cartells i pictogrames en zones crítiques.
- ⇒ Vídeos curts gravats als llocs de treball per explicar tècniques segures.
- ⇒ Reconeixement a qui dona bon exemple de seguretat.

🧰 ACCIONS RÀPIDES (BAIX COST – ALT IMPACTE)
🗣️ Implementar la "**xerrada de seguretat de 5 minuts**" diària.
🎥 Gravar **vídeos casolans** de bones pràctiques amb el mòbil.
⚠️ Col·locar **cartells simples en punts clau**: "No posar la mà a la màquina en marxa".
🃏 Lliurar a cada operari una **targeta de butxaca** amb algunes normes bàsiques de seguretat.
🤹 **Simular un accident senzill** en formació per ensenyar la reacció correcta.

7. FITXES PRÀCTIQUES DE PREVENCIÓ

Aquest apartat recull **llistes de control pràctiques de prevenció** per ajudar les empreses del sector de la jardineria a **verificar ràpidament** si les principals mesures preventives s'estan aplicant abans d'iniciar les tasques.

Les llistes de verificació estan pensades per:

- ⇒ encarregats d'equip,
- ⇒ responsables d'empresa,
- ⇒ i persones treballadores,

i poden utilitzar-se **abans de començar la feina**, durant la jornada o com a eina de revisió periòdica.

7.1. MANTENIMENT DE JARDINS I ZONES VERDES

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que les condicions bàsiques de seguretat estan garantides abans d'iniciar tasques de manteniment de jardins i zones verdes.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al vehicle o al magatzem. L'encarregat o un operari designat la revisa a l'inici de la jornada.

MANTENIMENT DE JARDINS I ZONES VERDES		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
La tasca està planificada segons la meteorologia	☐ Sí ☐ No	☐ ☐
S'han evitat les hores de màxima calor	☐ Sí ☐ No	
Hi ha aigua potable disponible	☐ Sí ☐ No	
La zona de treball està ordenada	☐ Sí ☐ No	
Les eines estan en bon estat	☐ Sí ☐ No	
La zona està delimitada si hi ha terceres persones	☐ Sí ☐ No	

Les persones treballadores porten els EPI bàsics (calçat, guants)	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.2. DESBROÇAMENT I CONTROL DE LA VEGETACIÓ

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que la zona de treball, l'equip i els EPI són adequats abans d'iniciar tasques de desbrossament.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al vehicle o a prop de la zona de treball. L'encarregat o un operari designat la revisa abans de posar en marxa la desbrossadora.

DESBROSSAMENT I CONTROL DE LA VEGETACIÓ		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
La zona de treball està delimitada i senyalitzada	☐ Sí ☐ No	
No hi ha persones dins la distància de seguretat	☐ Sí ☐ No	
La desbrossadora disposa de proteccions	☐ Sí ☐ No	
El disc o fil és adequat a la tasca	☐ Sí ☐ No	
La persona treballadora porta protecció facial, ocular i auditiva	☐ Sí ☐ No	
S'han previst pauses durant la feina	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.3. PODA I TALA D'ARBRES I ARBUSTOS

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que les condicions de seguretat estan garantides abans de realitzar treballs de poda o tala, especialment en treballs en alçada.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al vehicle o al magatzem d'eines. L'encarregat revisa la llista de control abans d'iniciar la intervenció.

PODA I TALA D'ARBRES I ARBUSTOS		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
La zona de treball està abalisada	☐ Sí ☐ No	
No hi ha persones sota l'arbre	☐ Sí ☐ No	
Les condicions meteorològiques són adequades	☐ Sí ☐ No	
L'eina de tall està en bon estat	☐ Sí ☐ No	
La persona treballadora porta EPI antitall	☐ Sí ☐ No	
No es treballa en solitari en tasques de risc	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.4. ÚS D'EINES I MAQUINÀRIA MANUAL O MOTORITZADA

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que les eines i la maquinària es troben en bon estat i s'utilitzen de manera segura.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al magatzem d'eines o al vehicle. Es revisa abans de començar qualsevol tasca amb maquinària.

ÚS D'EINES I MAQUINÀRIA MANUAL O MOTORITZADA		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
La persona treballadora està formada per utilitzar l'equip	☐ Sí ☐ No	
L'eina s'ha revisat abans de l'ús	☐ Sí ☐ No	
Les proteccions estan col·locades	☐ Sí ☐ No	
La màquina s'atura abans de netejar-la o ajustar-la	☐ Sí ☐ No	
S'utilitza protecció ocular	☐ Sí ☐ No	
S'utilitza protecció auditiva quan cal	☐ Sí ☐ No	
Es mantenen distàncies de seguretat	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.5. APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS I FERTILITZANTS

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que l'aplicació de productes químics es realitza de forma segura, protegint persones treballadores i terceres persones.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar a la zona d'emmagatzematge de productes. L'encarregat o l'operari autoritzat la revisa abans de preparar la mescla.

APLICACIÓ DE PRODUCTES FITOSANITARIS I FERTILITZANTS		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
El producte està autoritzat	☐ Sí ☐ No	
S'ha llegit l'etiqueta i la fitxa de dades de seguretat	☐ Sí ☐ No	
La persona treballadora està format	☐ Sí ☐ No	
Porta guants resistents a productes químics	☐ Sí ☐ No	
Porta protecció ocular	☐ Sí ☐ No	
Porta protecció respiratòria si cal	☐ Sí ☐ No	
La zona està delimitada i senyalitzada	☐ Sí ☐ No	
Els productes es guarden correctament després de l'ús	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.6. TREBALLS EN VIA PÚBLICA

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que la senyalització i l'abalisament garanteixen la seguretat de les persones treballadores i vianants en espais públics.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al vehicle. L'encarregat revisa la llista de control abans de començar els treballs en via pública.

TREBALLS EN VIA PÚBLICA		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
La intervenció està autoritzada	☐ Sí ☐ No	
La senyalització està col·locada abans de començar	☐ Sí ☐ No	
L'abalisament és visible des de lluny	☐ Sí ☐ No	
Les persones treballadores porten armilla d'alta visibilitat	☐ Sí ☐ No	
Les eines no envaeixen zones de pas	☐ Sí ☐ No	
Es manté l'ordre durant tota la tasca	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

7.7. CÀRREGA, DESCÀRREGA I TRANSPORT D'EINES I MATERIALS

📌 **Objectiu:** comprovar en 2 minuts que la senyalització i l'abalisament garanteixen la seguretat de les persones treballadores i vianants en espais públics.

👉 **Ús recomanat:** imprimir, plastificar i col·locar al vehicle. L'encarregat revisa la llista de controla bans de començar els treballs en via pública.

CÀRREGA, DESCÀRREGA I TRANSPORT D'EINES I MATERIALS		
Aspecte a comprovar	**Correcte? (Sí/No)**	**Observacions**
El pes de les càrregues és adequat	☐ Sí ☐ No	
Es treballa en equip si la càrrega és pesada	☐ Sí ☐ No	
S'utilitzen carretons o mitjans auxiliars	☐ Sí ☐ No	
Les eines estan ben subjectades al vehicle	☐ Sí ☐ No	
El terra no és relliscós	☐ Sí ☐ No	
El conductor respecta les normes de trànsit	☐ Sí ☐ No	
OBSERVACIONS / INCIDÈNCIES		

8. BONES PRÀCTIQUES DE PREVENCIÓ EN EMPRESES DEL SECTOR

8.1. ORDRE I NETEJA COM A BASE DE LA SEGURETAT

En les empreses del sector de la jardineria, **l'ordre i la neteja constitueixen la base de qualsevol sistema preventiu eficaç**. Les tasques es desenvolupen sovint en entorns canviants (jardins, parcs, carrers, finques privades o zones verdes) on conviuen eines manuals, maquinària portàtil, vehicles, productes fitosanitaris i restes vegetals. La manca d'ordre o una neteja deficient incrementen de manera significativa el risc de caigudes, talls, cops, atropellaments i exposicions innecessàries.

Un entorn de treball ordenat i net no només redueix els accidents, sinó que també millora l'eficiència del treball, la imatge professional de l'empresa i la percepció de seguretat tant de les persones treballadores com de terceres persones (clients, vianants o usuaris dels espais verds).

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES
🧹 **Recollida sistemàtica al final de la jornada** En una empresa de manteniment de jardins, cada equip dedica aproximadament 10 minuts del torn a recollir eines, retirar restes vegetals del terra i ordenar el material dins del vehicle. ➡️ **Resultat:** disminució de relliscades i menys incidències a l'inici de la jornada següent. 👉 **Lliçó apresa:** la neteja planificada evita accidents recurrents.
🧰 **Eines sempre guardades en suports específics** Una empresa de jardineria urbana equipa els vehicles amb suports fixos i identificats per a tisores, motoserres i eines manuals. ➡️ **Resultat:** reducció de talls accidentals i menys pèrdua d'eines. 👉 **Lliçó apresa:** cada eina ha de tenir un lloc assignat.
🚧 **Delimitació clara de la zona de treball** Durant tasques de poda en via pública, l'equip delimita la zona amb cons, cinta i senyalització abans de començar. ➡️ **Resultat:** menys interferències de vianants i menor risc d'atropellament o cops. 👉 **Lliçó apresa:** l'ordre també implica organitzar l'espai de treball.
🧯 **Gestió adequada de residus vegetals i materials** En treballs de desbrossada, les restes vegetals s'acumulen en punts concrets i s'evacuen de manera ordenada, evitant deixar-les escampades. ➡️ **Resultat:** menys caigudes i millor circulació de persones i vehicles. 👉 **Lliçó apresa:** els residus mal gestionats són una font constant de risc.

Eines sempre guardades en suports específics

Resultat: reducció de talls accidentals i menys pèrdua d'eines.
Lliçó apresa: cada eina ha de tenir un lloc assignat.

CLAUS PER FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ ACTIVA A LES PIMES DEL SECTOR DE LA JARDINERIA

- ⇒ Dedicar almenys 5–10 minuts al final de cada tasca a recollir i ordenar.
- ⇒ Evitar deixar mànegues, cables, eines o branques al terra de les zones de pas.
- ⇒ Utilitzar caixes, suports o fundes per al transport d'eines manuals i portàtils.
- ⇒ Delimitar i senyalitzar les zones de treball quan hi hagi terceres persones a prop.
- ⇒ Assignar responsabilitats clares sobre qui recull què dins de cada equip.
- ⇒ Aplicar un sistema senzill inspirat en el 5S, adaptat a la realitat de la jardineria (classificar, ordenar, netejar, estandarditzar i mantenir).

8.2. PARTICIPACIÓ ACTIVA DE LES PERSONES TREBALLADORES

En el sector de la jardineria, **la participació activa de les persones treballadores és un element clau** per millorar la seguretat i la salut laboral. Es tracta d'un sector amb **equips reduïts**, **treballs sovint dispersos** i **entorns canviants**, on moltes decisions es prenen directament **al lloc de treball**. En aquest context, **els operaris són qui millor coneixen els riscos reals del dia a dia** i poden aportar **solucions pràctiques i immediates**.

Quan les persones treballadores **participen activament en la prevenció**, augmenta **la detecció precoç de riscos**, **millora la comunicació interna** i **es reforça la cultura preventiva**. La participació **no requereix estructures complexes**: es basa a **escoltar, respondre i actuar**.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES
🪖 **Propostes de millora sorgides del mateix equip** Un operari proposa modificar la manera de treballar en una zona amb pendent, utilitzant eines més lleugeres i reorganitzant la posició de treball. ➡️ **Resultat:** reducció del risc de caigudes i sobreesforços. 👉 **Lliçó apresa:** ningú coneix millor el terreny que qui hi treballa cada dia.
📋 **Registre senzill d'incidències i quasi accidents** Una empresa de jardineria utilitza una llibreta o un formulari digital per anotar relliscades, eines defectuoses o situacions perilloses observades. ➡️ **Resultat:** es detecten patrons repetits i s'implanten mesures abans que es produeixin accidents greus. 👉 **Lliçó apresa:** els quasi accidents són avisos que cal escoltar.
🦺 **Referent de seguretat per equip o torn** En equips que treballen en diferents ubicacions, es designa una persona treballadora com a referent preventiu per recollir incidències i traslladar-les al responsable. ➡️ **Resultat:** millor comunicació interna i resolució més ràpida de problemes. 👉 **Lliçó apresa:** tenir una persona de referència facilita la integració de la prevenció.
🤝 **Reunions breus de coordinació abans de feines especials** Abans de tasques com la poda en alçada o treballs en via pública, l'equip dedica 5 minuts a comentar riscos i mesures preventives. ➡️ **Resultat:** menys improvisació i més seguretat en l'execució. 👉 **Lliçó apresa:** parlar de les feines, eines a utilitzar i riscos de l'entorn abans de començar redueix errors.

CLAUS PER FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ ACTIVA A LES PIMES DEL SECTOR DE LA JARDINERIA

- ⇒ Crear canals simples de comunicació (grup de WhatsApp, pissarra o llibreta d'incidències).
- ⇒ Fomentar que les persones treballadores informin sense por de situacions de risc o errors.
- ⇒ Donar resposta a totes les propostes, encara que no sempre es puguin aplicar.
- ⇒ Designar referents de seguretat dins dels equips de treball.
- ⇒ Reconèixer públicament les bones pràctiques preventives i les idees útils.
- ⇒ Implicar les persones treballadores en la revisió de procediments i en simulacres senzills.

8.3. INNOVACIONS DE BAIX COST APLICADES AL SECTOR

En el sector de la jardineria, moltes millores en seguretat i salut laboral no requereixen grans inversions econòmiques. Sovint, **petites innovacions organitzatives, visuals o formatives**, adaptades a la realitat del treball en camp, jardí o via pública, tenen un impacte molt significatiu en la reducció d'accidents.

Aquest tipus d'innovacions són especialment adequades per a microempreses i pimes del sector, que treballen amb marges ajustats i equips reduïts. La clau no és la sofisticació, sinó **la simplicitat, la utilitat immediata i la implicació de les persones treballadores**.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES
📝 **Llistes de control plastificades per a eines i tasques crítiques** Una empresa de jardineria col·loca al vehicle una llista plastificada de 5 punts abans d'utilitzar la motoserra o la desbrossadora (EPI, estat de l'eina, zona delimitada, posició de treball, persones a prop). ➡️ **Resultat:** menys oblits i ús més segur de la maquinària portàtil. 👉 **Lliçó apresa:** un recordatori visual redueix errors.
🎨 **Senyalització provisional amb materials senzills** En treballs temporals en parcs o carrers, s'utilitzen cons, cinta d'abalisar i cartells reutilitzables per delimitar la zona de treball. ➡️ **Resultat:** menys interferències amb vianants i vehicles. 👉 **Lliçó apresa:** la senyalització no ha de ser permanent ni costosa per ser efectiva.
🎥 **Vídeos curts gravats amb el mòbil** Un encarregat grava amb el telèfon mòbil com col·locar correctament l'arnès o com fer una poda segura. El vídeo es comparteix amb l'equip. ➡️ **Resultat:** millor assimilació que amb instruccions escrites llargues. 👉 **Lliçó apresa:** el format visual facilita l'aprenentatge.
🧰 **Adaptacions senzilles del material de treball** Col·locar fundes protectores, suports per a eines o sistemes de fixació dins del vehicle per evitar desplaçaments. ➡️ **Resultat:** menys cops, talls i pèrdua d'eines durant el transport. 👉 **Lliçó apresa:** petits canvis milloren molt la seguretat.
😇 **Mesures bàsiques davant riscos ambientals** Incorporar bidons d'aigua, gorres o zones d'ombra mòbils durant els mesos de calor. ➡️ **Resultat:** reducció de marejos i cops de calor.

👉 **Lliçó apresa:** prevenir riscos ambientals és barat i efectiu.

CLAUS PER APLICAR INNOVACIONS DE BAIX COST A LES PIMES DEL SECTOR DE LA JARDINERIA

- ⇒ Prioritzar solucions visuals (cartells, pictogrames, colors).
- ⇒ Utilitzar materials econòmics i reutilitzables (cinta, cons, pissarres).
- ⇒ Implicar les persones treballadores en la detecció de problemes i propostes de millora.
- ⇒ Provar les solucions al terreny i ajustar-les segons l'experiència.
- ⇒ Compartir les bones pràctiques entre equips perquè es consolidin.
- ⇒ Valorar sempre la relació cost–benefici abans de descartar una mesura.

8.4. FORMACIÓ PRÀCTICA EN PLANTA

En el sector de la jardineria, la formació en prevenció de riscos laborals és molt més efectiva quan es realitza **directament al lloc de treball**, en el mateix entorn on es desenvolupen les tasques. A diferència d'altres sectors, els riscos a la jardineria varien segons el terreny, el tipus de feina, les condicions climàtiques i la presència de terceres persones, fet que fa imprescindible una formació pràctica, contextualitzada i adaptada a cada situació.

La formació pràctica permet que les persones treballadores **identifiquin els riscos reals**, aprenguin **com actuar de manera segura** i incorporin els hàbits preventius al seu dia a dia. En les pimes del sector, substituir sessions llargues i teòriques per **microformacions breus i repetides** és una estratègia especialment eficaç.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES
🪚 **Demostracions pràctiques d'ús segur d'eines i maquinària** Abans d'iniciar una tasca de poda, l'encarregat mostra in situ l'ús correcte de la motoserra, la col·locació dels EPI i la posició segura de treball. ➡️ **Resultat:** menys usos incorrectes i reducció d'incidents lleus. 👉 **Lliçó apresa:** aprendre fent és més efectiu que explicar.
🗣️ **Xerrades preventives de 5 minuts a l'inici de la jornada** Cada dia, abans de començar, es recorda un risc específic (calor, caigudes, eines de tall, trànsit de vehicles). ➡️ **Resultat:** més atenció i menys distraccions durant la feina. 👉 **Lliçó apresa:** els missatges curts i constants generen hàbits.
🎥 **Ús de vídeos curts gravats al mateix entorn de treball** Una empresa grava amb el mòbil com assegurar una escala o com treballar correctament en pendent i ho comparteix amb els equips. ➡️ **Resultat:** millor comprensió i aplicació immediata. 👉 **Lliçó apresa:** els exemples reals connecten millor amb les persones treballadores.
🌞 **Formació específica sobre riscos ambientals** Sessions breus sobre hidratació, protecció solar i reconeixement de símptomes de cop de calor. ➡️ **Resultat:** menys episodis de mareig i millor gestió del treball a l'estiu. 👉 **Lliçó apresa:** el clima també forma part del risc laboral.

CLAUS PER A UNA FORMACIÓ PRÀCTICA EFICAÇ A LES PIMES DEL SECTOR DE LA JARDINERIA

- ⇒ Prioritzar sessions breus i freqüents (5–15 minuts).
- ⇒ Realitzar la formació al mateix lloc de treball, sempre que sigui possible.
- ⇒ Utilitzar exemples reals i situacions habituals del sector.
- ⇒ Combinar explicacions curtes amb demostracions pràctiques immediates.
- ⇒ Repetir periòdicament els missatges preventius clau.
- ⇒ Adaptar la formació a l'època de l'any (calor, pluja, campanyes intensives).

8.5. RESULTATS D'UNA BONA CULTURA PREVENTIVA

Quan la prevenció forma part de la cultura de l'empresa, els resultats són visibles a curt i mitjà termini. En el sector de la jardineria, una bona cultura preventiva no només redueix accidents, sinó que també millora l'organització del treball, el clima laboral i la imatge professional de l'empresa davant clients, administracions i ciutadania.

Les empreses que integren la prevenció en el seu dia a dia observen que **petites rutines aplicades de manera constant** generen grans beneficis, fins i tot amb recursos limitats.

🔎 EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES
📉 **Reducció d'accidents lleus i incidents repetitius** Una empresa de manteniment de jardins que va implantar rutines d'ordre, ús sistemàtic d'EPI i formació pràctica va reduir en un any de manera notable els talls, caigudes i cops lleus. ➡️ **Resultat:** menys baixes, menys incidències repetitives i més continuïtat del servei. 👉 **Lliçó apresa:** la constància en les mesures bàsiques funciona.
😊 **Millora del clima laboral i la motivació** Quan les persones treballadores se senten escoltats, formats i protegits, augmenta el compromís amb la feina i amb la seguretat pròpia i dels companys. ➡️ **Resultat:** millor ambient de treball, més cooperació dins l'equip i menys conflictes operatius. 👉 **Lliçó apresa:** la prevenció també és una eina de motivació.
🪴 **Millora de la imatge professional de l'empresa** Empreses que treballen amb ordre, EPI visibles i zones de treball ben delimitades transmeten professionalitat i confiança a clients i usuaris dels espais verds. ➡️ **Resultat:** menys queixes, millor valoració del servei i més confiança del client/administració. 👉 **Lliçó apresa:** la seguretat és part de la qualitat del servei.
⚙️ **Menys interrupcions i més eficiència** La reducció d'accidents i incidències implica menys baixes, menys aturades imprevistes i millor planificació del treball. ➡️ **Resultat:** més estabilitat en els equips, menys replanificacions i millor compliment de terminis. 👉 **Lliçó apresa:** prevenir també estalvia temps i costos.
🏛️ **Millor relació amb administracions i contractes públics** Una bona gestió preventiva facilita el compliment de requisits en licitacions i inspeccions. ➡️ **Resultat:** menys incidències en controls, millor posicionament en contractes i més confiança institucional. 👉 **Lliçó apresa:** la cultura preventiva aporta avantatge competitiu.

CLAUS PER CONSOLIDAR I MESURAR UNA BONA CULTURA PREVENTIVA A LES PIMES DEL SECTOR DE LA JARDINERIA

- ⇒ Registrar indicadors senzills (accidents, quasi accidents, dies sense baixes).
- ⇒ Compartir periòdicament els resultats amb els equips.
- ⇒ Reconèixer els esforços col·lectius i les bones pràctiques.
- ⇒ Donar exemple des de la direcció i els comandaments intermedis.
- ⇒ Celebrar els èxits (per exemple, 100 dies sense accidents).
- ⇒ Integrar la prevenció com un valor de l'empresa, no com una obligació externa.

9. RECURSOS ÚTILS

9.1. NORMATIVA BÀSICA DE REFERÈNCIA

La prevenció de riscos laborals en el sector de la jardineria es regeix pel marc normatiu general, amb algunes disposicions especialment rellevants pel tipus d'activitat desenvolupada:

- ⇒ **Llei 31/1995, de Prevenció de Riscos Laborals**. Norma bàsica que estableix els drets i obligacions en matèria de seguretat i salut laboral.
- ⇒ **Reial decret 39/1997**, pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis de Prevenció.
- ⇒ **RD 486/1997**, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut als llocs de treball.
- ⇒ **RD 1215/1997**, sobre la utilització d'equips de treball (especialment rellevant per a maquinària i eines de jardineria).
- ⇒ **RD 773/1997**, sobre l'ús d'equips de protecció individual (EPI).
- ⇒ **RD 374/2001**, sobre la protecció davant agents químics (productes fitosanitaris, fertilitzants).
- ⇒ **RD 286/2006**, sobre la protecció de les persones treballadores davant el soroll.
- ⇒ **RD 1311/2012**, sobre l'ús sostenible dels productes fitosanitaris.

Aquest marc legal estableix els mínims obligatoris que totes les empreses del sector han de complir, independentment de la seva mida.

9.2. GUIES TÈCNIQUES I DOCUMENTS DE SUPORT

Per facilitar l'aplicació pràctica de la normativa, existeixen guies i documents elaborats per organismes públics i entitats especialitzades:

- ⇒ **Guies i Notes Tècniques de Prevenció (NTP) de l'INSST**, especialment les relatives a:
  - ús d'eines manuals i portàtils
  - treballs en alçada
  - manipulació manual de càrregues
  - exposició a calor i condicions ambientals
  - treballs a l'aire lliure
- ⇒ **Guies sobre l'ús segur de productes fitosanitaris**, publicades per organismes oficials.
- ⇒ **Documents tècnics de mútues col·laboradores amb la Seguretat Social**, amb materials específics per a jardineria, manteniment de zones verdes i treballs forestals.

Aquests documents són especialment útils perquè tradueixen la normativa a un llenguatge pràctic i aplicable.

9.3. ORGANISMES I ENTITATS D'INTERÈS

Si necessites ajuda, consulta aquestes entitats:

- ⇒ **Instituto Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo (INSST)** – referència estatal en prevenció, amb biblioteca i recursos en línia.
- ⇒ **Institut Català de Seguretat i Salut Laboral (ICSSL)** - referència autonòmica en prevenció.
- ⇒ **Autoritats laborals i serveis territorials de treball** – ofereixen informació, assessorament i campanyes específiques de prevenció.
- ⇒ **Mútues col·laboradores amb la Seguretat Social** – ofereixen formació, estudis i suport a les empreses.
- ⇒ **Serveis de prevenció aliens (SPA)** – assessoren les pimes sense recursos propis.
- ⇒ **Associacions empresarials i sectorials** – espai per compartir experiències i bones pràctiques.

9.4. EINES EN LÍNEA I RECURSOS PRÀCTICS

Existeixen eines senzilles, moltes d'elles gratuïtes o de baix cost, que faciliten la gestió quotidiana de la prevenció:

- ⇒ **Llistes de control digitals** (Google Forms, Microsoft Forms) per revisar seguretat abans de tasques concretes.
- ⇒ **Aplicacions mòbils de prevenció de riscos laborals** per registrar incidències i quasi accidents.
- ⇒ **Biblioteca digital de l'INSST i l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral**, amb accés lliure a guies i fitxes tècniques.
- ⇒ **Cursos en línia gratuïts de mútues** sobre prevenció bàsica, EPI i riscos específics.
- ⇒ **Materials visuals** (cartells, pictogrames, fitxes plastificades) adaptables als vehicles i zones de treball.

Seleccionar pocs recursos, però útils, i compartir-los amb les persones treballadores ajuda a convertir la prevenció en una eina accessible i integrada en el dia a dia de l'empresa.

10. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS FINALS

10.1. CONCLUSIONS PRINCIPALS

Aquest document ha estat elaborat amb l'objectiu d'ajudar les empreses del sector de la jardineria a integrar la prevenció de riscos laborals en el seu dia a dia, d'una manera pràctica, realista i adaptada a la seva realitat operativa. La jardineria és una activitat amb riscos diversos (físics, ambientals, ergonòmics i organitzatius) que poden gestionar-se de manera eficaç mitjançant mesures senzilles, formació pràctica i una bona organització del treball.

De l'anàlisi del sector i de les bones pràctiques descrites al llarg de la guia, es poden extreure les conclusions següents:

- ⇒ La **prevenció de riscos laborals en el sector de la jardineria és una necessitat**, no només per complir la normativa, sinó per protegir la salut de les persones treballadores i garantir la continuïtat del servei.
- ⇒ Molts dels accidents més habituals del sector (talls, caigudes, cops, sobreesforços, cops de calor) **són evitables** mitjançant mesures bàsiques com l'ordre i la neteja, l'ús correcte d'EPI i la planificació del treball.
- ⇒ En les **pimes i microempreses**, les solucions de **baix cost i alt impacte** (llistes de control, senyalització simple, rutines diàries, formació breu al lloc de treball) són especialment efectives.
- ⇒ La **participació activa de les persones treballadores** és clau per detectar riscos reals i aplicar solucions adaptades al terreny, especialment en un sector amb entorns canviants.
- ⇒ La **formació pràctica i contextualitzada** és molt més eficaç que la formació exclusivament teòrica, ja que permet aplicar la prevenció de manera immediata.
- ⇒ Una **bona cultura preventiva** no només redueix accidents, sinó que millora l'ambient laboral, la qualitat del servei i la imatge professional de l'empresa davant clients i administracions.

10.2. RECOMANACIONS PRÀCTIQUES FINALS

Per facilitar l'aplicació real de la prevenció en el sector de la jardineria, es proposen les següents recomanacions pràctiques:

- ⇒ **Comença pel bàsic**: ordre, neteja, eines en bon estat i ús sistemàtic dels EPI adequats a cada tasca.
- ⇒ **Integra la prevenció en la rutina diària**: revisions breus abans de començar, recollida al final de la jornada i xerrades preventives de pocs minuts.
- ⇒ **Planifica el treball abans d'actuar**: especialment en tasques amb risc (poda en alçada, via pública, ús de maquinària portàtil).
- ⇒ **Escolta el teu equip**: les persones treballadores coneixen millor que ningú els riscos reals del terreny i poden aportar solucions pràctiques.

- ⇒ **Utilitza recursos senzills**: llistes de control plastificades, cartelleria clara, vídeos curts gravats amb el mòbil i canals de comunicació directes.
- ⇒ **Adapta la prevenció a l'època de l'any**: calor, fred, pluja o pics d'activitat requereixen mesures específiques.
- ⇒ **Mesura i comunica els resultats**: registra incidents, quasi accidents i dies sense baixes, i comparteix-ho amb l'equip.
- ⇒ **Dona exemple des de la direcció i els encarregats**: els comportaments segurs s'encomanen.
- ⇒ **Busca suport extern quan calgui**: mútues, serveis de prevenció i organismes públics són aliats per millorar la gestió preventiva.
- ⇒ Posa't en contacte amb Pimec per participar en el programa **Prevenpime**, el servei de Pimec per millorar el benestar i la salut de la teva empresa: avaluació integral de la situació inicial en matèria de seguretat i salut laboral; detecció i identificació de necessitats preventives concretes; i accés a accions i recursos (càpsules formatives, accés a professionals, assistència tècnica preventiva, material preventiu...

La seguretat i la salut laboral en el sector de la jardineria no depenen de grans inversions, sinó de la constància en els petits gestos diaris. Integrar la prevenció com una manera habitual de treballar és la forma més eficaç de reduir accidents, millorar el benestar de les persones treballadores i reforçar la qualitat i sostenibilitat de les empreses del sector.

pimec

Universitat
Oberta
de Catalunya

Gremi de
Jardineria
de Catalunya